Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...декабриин 21-нээ гарана | № 190 (14301) | 1976 оной августын 13, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Минии табан жэл — минии арга боломжо

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХЭРЭГ

Манай колхоз һү һаалиин нэгэл фермэтэй юм. Зүгөөр хүдэлмэришэдэйнгөө тоогоор, малайнгаа толгойгоор, бүтээхэ хүдэлмэриингөө хэмжээгээр болоходо энэмнай үйлэдбэриин нилээд томохон һалбари болоно. Эндэ 34 һаалишан ажаллана. Үшөө тиихэдэ дүрбэн хүн һаалишадай амарха үедэ халаха, үнеэдыень һаажа байдаг. Үбэлжэлгын хаһада фермымнай коллектив ерээд хүн болотороо олошордог зэргэтэй.

Би өөрөө энэ фермэдэ техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлнэб. Шэргээн үнеэдые саг соонь үрэжүүлхэ гэшэ минии хүдэлмэрндэхи гол хэрэг. Тиихын тула үнеэдые һайнаар эдеэлүүлжэ, шадал тэнхээень тобиржуулхын тула ехэ оролдолго гаргагдана. Гадна үнеэдээ оротэ, гол түлэб нэгэ хэмдэ түрүүлхэ асуудал мүртөө ороо гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Иимэ гуримай ашар удхань мэдээжэ ааб даа. Он гаралэй үнгэрхэ тума хэжэ байгаа хүдэлмэридөө дүршэжэ, онол арганань шудалжа байнаб гэжэ хэлэхэ түрэн эрхэтэйб. Энэ хэлээшыемни үнгэрһэн жэлэй дүн гэршэлнэ. Үрэжүүлэгдэһэн 100 үнеэн бухэдэй 96-ниинь тугаллаа һэн. Зүгөөр абтаһан түлнүүдэй алибаа һалтагаанһаа боложо гарзалһанай һэмээр түлжүүлэгдэһэн тугалнуудай тоо 89 болоо.

Минии хүдэлмэриин сэгнэлтэ хада ВДНХ-да ошожо ерэхэ путевко һангал болоно. Тиигэжэ мэнэ һая Москвагаар зяншалха золтой байһандаа урматайб.

Энэ фермэ дээрэ намтай суг ...ладаг КПСС-эй гэшүүд найе эндэ эмхидхэгдэһэн партийна ...эгые хүтэлбэрилэгшөөр һунгаһан байгаа. Бидэ табан коммунист эндэ хүдэлжэ байдагбди. Фермые даагша коммунист Николай Платонович Белозеровой үдэр бүриинь хүдэлмэри. харюусалгань ехэ. Тиимэһээ бидэ коллективэй үйлэдбэриин хэрэгтэ, ниитын ажабайдалда шадабариингаа зэргээр нүлөөлхэ уялгатай, фермын али бүхы байдалай түлөө харюусалгатай байһанаа мэдэрнэбди. Тиимэһээ гүс тустаа фермэ дээрэхи шухала шухала участогуудые хубаан даажа абанхай гээшэбди.

Һаалишан В. А. Теслева өөрынгөө мэргэжэлтэй хүнүүдэй хүдэлмэрие хинадаг, холодильна түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэдэг И. С. Камашин һүнэй шанарай түлөө, тэжээлэй цехэй хүдэлмэришэн Ф. К. Калашников малай эдеэлүүлгын хэрэгэй түлөө харюусадаг гэхэшэлэн өөр өөрын даабаритай байнабди.

Гадна үйлэдбэриин, ниитын ажабайдалда хабаатай хэрэгүүд, мүрысөөнэй ябаса, ажалай журам сахилга тухай асуудалнууд хирэхирэ болоод лэ зүбшэгдэжэ байдаг. Коллективэй суглаан манай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрдэг байһаниинь элитэ. Иигэжэ хамтынгаа хүсөөр фермын урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туһалха, нүлөөлхэ гэжэ оролдонобди. Ажал хэрэгнай һүүлэй үедэ нилээд һайжараа, зарим тэды амжалта түйлажа эхилээбди гэжэ хэлэхэ байнаб.

Арбадахи табан жэлэй түсэбһөө үндэһэлэн, һү абаха, түрэндэ худалдаха даабари жэл жэлээр тодорхойлогдонхой. Тэрэнэй ёһоор болоходо, түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 13,5 мянган центнер һү һаажа, 11 мянгыень гүрэндэ тушааха ёһотойбди. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2300 килограмм һү һаахаар хараалагданхай. Энэмнай нёдондонои түсэбһөө 300 килограммаар ехэ болоно.

Нёдондо, юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ һү һаалгаар, гүрэндэ тушаалгаар хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн амжалта түйлагдаа һэн. Энэ ушар малшадай мэргэжэл шадабариин, эдэбхи эрмэлзэлэй улам хүгжэжэ, ажахын хүсэ шадалай бүри бэхижэжэ байһые гэршэлнэ. Энээнһээ уламжалан, түйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхаха, арбадахи табан жэлые бата алхасатайгаар эхилхэ гэжэ манай фермын малшад шиидэһэн байгаа. Энэ жэлдэ һү һааха түсэбтэ даабаряа мянган центнерээр, гүрэндэ худалдалгаяа 1,5 мянган центнерээр үлүүлхэ, үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга коллективээрээ абаһан байнабди.

Түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүн согсологдоо. Фермын һаалишадай, бусад малшадай яһала гэмгүйгөөр хүдэлжэ байһые тэрэ дүн гэршэлнэ. 6300 центнерэй орондо 7318 центнер һүн һаагдаа. Тиихэдэ тоһоной заводто 6024 центнер һүн эльгээгдээ. Үнеэн бүриһөө 1213 килограмм һүн һаагдаһан байна. Һаалишан Л. Г. Толокнова 1561 килограмм, тиихэдэ Л. Ф. Романова, М. М. Кожевникова 1500 шахуу килограмм һү үнеэн бүриһөө һаанхай.

Энэмнай хүндэшэг байдалтай сагта түйлагдаһан амжалта мүн. Малда эдюулхэ талха тарянай зүйл хомор, хабартаа хүйтэн, ган боложо, зүлгэ ногоон хожом болотор тон муу байгаа. Эдэ ушарнуудые хараада абалсаагүйдэ аргагүй шэнги.

Гэбэшье жэлэй түрүүшын хахадай ажалай дүнгөөр багсаахада, 1976 ондо абаһан социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэ эрга боломжонууд манда бии гэжэ мэдүүлхэ байнабди.

Эдэ арга боломжонуудай гол шухалань гэхэдэ, малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөн болоно. Һаалишан, мал адуулагша, тэжээл буйлуулагша бүхэн хубиин социалис уялгатай. Тэдэнэй хүдэлмэриин дүнгые үдэр бүри харуулдаг, мүрысөөнэй ябасые арбан хоног бүхэндэ, һара бүхэндэ согсолдог байнабди. Шалгаргашад материальнашье, моральнашье талаар урмашуулагдана. Зүгөөр мүрысөөнэй гурим соо бусад ажахынуудайхиһаа үлүү ондоо юумэн банхагүй. Гол шухалань хадаа гуримаал нарин сахиха, хэлэһэндээ хүрэхэ хэрэгтэй.

Колхозой правлени, партбюро, ахалагша мэргэжэлтэд социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал табидаг юм.

Малшадтай ходо хөөрэлдэжэ, алибаа һонинуудые дуулгажа, ажаһуудалаарнь, хубиинь хэрэгээр һонирхожо байха гээшэ баһа нэгэ шухала удхатай зүйл гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. КПСС-эй гэшүүн, колхозой клубые даагша П. И. Гуревич манай коллективэй дунда хүдэлхөөр томилогдоһон агитатор юм. Тиихэдэ партбюрогой секретариин орлогшо, ахамад экономист Е. К. Жиракова — политинформатор. Эдэ нүхэд партийна даабаряа һайнаар дүүргэнэ. Манай коллективэй эгээл хүндэтэй айлшад. Гадна һургуулиин багшанар, колхозоймнай ахалагша мэргэжэлтэд ябантуу, элдэб асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргэдэг гээшэ. Заримдаа аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтадые уриха ушар болодог.

Малшадаа хүдэлмэридэнь автобусоор асардагбди. Иигэжэ бултадаа нэгэн доро суглардаг гээшэ. Тэдэнэр ерэһэн дары үглөөнэй халуун хоол баридаг. Эндэ тусгаар табигдаһан повар хүдэлдэг. халуун эдеэн ямаршье түлөөһэгүй, колхозой ниитын жасаһаа гаргашалагдана. Хүдэлмэриин эсэстэ малшад нэгэн адли гэртээ машинаар хүргүүлдэг байха. Иимэ гуримай ажалай эмхидхэлдэ һайнаар нүлөөлдэг байһаниинь элитэ ааб даа.

Мүнөө манай фермэдэ оньһожоруулгын капитальна ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Байранууднай хуушан түхэлэй, угаа таарамжагүй. Тиимэһээ бултыень шэнэдхэн хубилгахада, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые табихада ехэ уршагтай. Тиигэбэшье эдэ бүхэн хүсэндөө ороходоо, малшадай ажалые нилээд хүнгэдхэхэ, хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ энэ хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри табан жэлэй даабари амжалтатай дүүргэхэ тэмсэлдэмнай гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ ехэ арга боломжо болоно.

Энэ ехэ коллектив соо оройдоол табан коммунист хүдэлнэбди. Үсөөн гээшэ ааб даа. Зэргээ бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ нэгэ сэдьхэлтэйгээр, нэгэ уг зорилготойгоор хабаадалсаха, доторойнгоо арга боломжые гүйсэд хэрэглэхые оролдохо гээшэ манай гол уялга бшуу.

А. ПОЛЯНСКИЙ,
«Коммунизм» колхозой МТФ-эйн партгрупорг.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВТЭ

Хүндэтэ Леонид Ильич!

Краснодарай хизаарай ажалшадта танай эльгээһэн, кубаниинхидай патриотическа үүсхэлые үндэрөөр сэгнэһэн, энэ үүсхэл бүхы совет арадай зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэхэ гээд батаар этигэжэ байһанаа элирхэйлһэн танай амаршалгые К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ Днепропетровско комбайнай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад омогорхолтой ба нэгэ һаналтайгаар һайшаан дэмжэлгын мэдэрэлтэйгээр угтаа.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэл гансашье таряашадай оролдохо хэрэг бэшэ гээд ойлгонобди. Мүнөө сагта хүдөөдэхи ажалай үрэ дүн олохоп ушарта хүдэлмэришэн ангиин туһаламжаһаа дулдыдадаг байна.

Днепропетровско комбайн бүтээгшэд колхозууд, совхозуудта хүдөө ажахын техникэ бүтээжэ үгэхэ 1976 онойнгоо долоо һарын даабаринуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргээ гэжэ заводой коллектив Танда, хүндэтэ Леонид Ильич, баяртайгаар элидхэнэ.

Манай предприятиин коллектив арга боломжонуудаа һайтар хаража үзөөд, 1976 оной ургасын түлөө тэмсэлдэ зохихо хубитаяа оруулхые хүсэжэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай эгээн үндэр бүтээсэ түйлаха, тиихэдээ бүтээн гаргадаг техникынгээ эрхим шанар хангаха уялга абаһа. Энэмнай тогтоогдомол даабариһаа гадуур, свёкло хуряаха 150 комбайн байгша оной августда хүдөө ажахыда бүтээжэ үгэхэ арга олгохо.

Тэрэшэлэн комбайнуудта хэрэглэгдэхэ 130 мянган түхэригһөө доошо бэшэ сэнтэй запчастьнуудые энэ жэлэй август — сентябрь соо түсэбһөө гадуур бүтээхэ. свёкло хуряадаг шэнэ техникын һаадгүйгөөр хүдэлхэ ябадал хангахын тула хүдөөгэй механизаторнуудта туһа хүргэхэ зорилгоор заводойнгоо эрхим бэрхэ бүлэг мэргэжэлтэдые саахарай свёкло хуряалгын үеэр ороной колхозууд, совхозуудта эльгээхэ уялга абанабди.

К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ Днепропетровско комбайнай заводой коллектив кубаниинхидай үүсхэлые арадай ажахын угаа ехэ удха шанартайда тоолоод, 1976 оной ургаса хуряалгада хэрэгтэй хүдөө ажахын техникэ ба запасной частьнуудые нэмэжэ, түсэбһөө гадуур бүтээхэ дээшэлүүлэгдэмэл уялгануудые абаха, тиин арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха уряатайгаар бүхы машина бүтээгшэдтэ хандана.

Социалис уялганууд бүхы заводой митинг дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтаа.

Предприятиин коллективэй даалгабаряар:
заводой директор А. ПОКУСА, парткомой секретарь Д. БУШАНСКИЙ, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ Г. ДРУЖИНИН, комсомолой комитедэй секретарь В. БУГАЕВ.

К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ДНЕПРОПЕТРОВСКО КОМБАЙНАЙ ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгада шухала техникэ колхозууд болон совхозуудта болзорһоо урид бүтээжэ үгэхэ нэмэлтэ уялгануудые абаһантнай КПСС-эй Центральна Комитедтэ ехэтэ һайшаагдан угтагдаа. Эдэ уялганууд хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхын тула үйлэдбэриин шэнэ арга боломжонуудые ашаглалгада оруулха гэжэ бүхы совет хүнүүдэй эрмэлзэдэгые гэршэлнэ, хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай тон бата нэгэдэлтэй байһанай, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ бүхы арад зоной оролдодог байһанай эли тодо жэшээ болоно.

Мүнөө ургаса хуряалгын түлэг хаһа оронхой. Ороной агропромышленна хүсэн түгэс хамжааһай бүхы һалбаринуудай, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилдэг, бэлэдхэдэг, буйлуулан болбосоруулдаг ба хадагалдаг бүхы коллективүүдэй тодо һонороор, эмхидэлтэй һайнаар хүдэлмэрилхэнь тон шухала. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ машина бүтээгшэд угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Хүдөө ажахыда хуряалгын техникэ ба запас частьнуудые олоор бүтээжэ үгэхэ гээшэ хуряалга хурдан түргэнөөр дүүргэхэ, ургасын гээлтэ хоролто тохёолдуулхагүй, олон мянган тонно нэмэлтэ продукци абхуулха гэһэн удхатай.

Таанарые үгэдөө хүрэхэ, хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ техникэ бүтээн гаргадаг бүхы предприятинууд Днепропетровско комбайн бүтээгшэдэй жэшээ халан абаха байха гээд этигэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ҮГЛӨӨНЬӨӨ ҮДЭШЭ БОЛОТОР

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шэмэ ехэтэй тэжээл — сенаж бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал табина. Мүнөө жэлдэ сенаж дараха түсэбөө дүрбэ дахин үлүүлхэ, дүн хамта 1600 тонно бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, бүхы хүсэеэ элсүүлэн, урагшатай һайнаар ажаллажа байна.

Энэ хүдэлмэри хэхэ оньһожоруулагдамал нэгэ звено эмхидхэгдэнхэй. Тус звенодо 55 хүн ажаллана. Тэдээндэ тракторай 6 косилка, хоёр волокуша, бусад зэр зэмсэгүүд даалгагдажа үгтэнхэй.

Фермын хажуудахи сабшалан дээрэ трактор, машинануудай хүнхинөөн үглөөнһөө үдэшэ болотор замханагүй. Мүн эндэ гар хажууршадшье харагдана. Тэдэнэр тракторай ябахагүй шугы соорхойн, болдогтой, намаглиг газарай ногоо сабшана. Гар хажууршадай дундаһаа Е. П. Черпых, Н. С. Минаева, М. М. Горбатых гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна.

Энэ сабшалан дээрэһээ хангалтама һайхан ногоо ашаһан автомашинанууд, тракторнууд хойно хойноһоо һубарилдан ерэжэ, ханалагдаһан нүхэн руу тэрэнээ буулгана. Эндэ механизатор Л. П. Солодухин «С-100» түхэлэй трактораар асарагдаһан ногоо ябталан дарана.

Һаянай ороһон хура бороо механизаторнуудай хүдэлмэри бага зэргэ һаатуулаа. Гэбэшье тэдэнэр богони болзорто һайн шанартай сенаж даража абахын түлөө оролдоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Колхозой 2-дохи отделениин эрхилэгшэ К. П. Гусаянов (баруун гарһаа), автомашиныи жолоошод Ф. Е. Ковалев С. А. Лемешев гэгшэд. 2. Гар хажууршад.

С. АНДРИАНОВАЙ фототекст.

Улаан-Үдын аймаг.

„САЛЮТ-5" ДЭЭРЭ КЛИНИЧЕСКЭ ШЭНЖЭЛГЭНҮҮД ХЭГДЭНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР. августын 11. (ТАСС). «Салют-5» гэжэ замбуулинай научна станциие жолоодон дабшагша космонавтнууд Борис Волыновай, Виталий Жолобовой ажалай табадахи недели дүүрэхэеэ байна.

Үнгэрһэн хоёр үдэрэй ниидэлгын программын горитой хубиинь медицинскэ туршалгануудта зорюулагдаа. Эдэнэр «Полином-2М» гэжэ олон үүргэтэ, хэмжэн тодорхойлдог аппаратурые хэрэглэн, зүрхэ-һудал шэнжэлхэ хэдэ хэдэн шэнжэлгэнүүдые хээ. Тусхай түхеэрэлгын туһаламжаар экипажай хоёр гэшүүнэй бэень шалгагдаһан байна.

Станци дээрэһээ дамжуулагдаһан элидхэлнүүдһээ харахада, Б. В. Волыновай, В. М. Жолобовой бэень элүүр һайн ябана. Станциин оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүй хүдэлнэ. Ниидэлгэ үргэлжэлһөөр.

СОВЕТ ПИОНЕРНҮҮДЭЙ СЛЁТ

ГУРЗУФ (Крымэй областъ). Улаахан галстугуудтай хүбүүд болон басагадай ехэ һайндэр болобо: Үхибүүдэй бүхэсоюзна амаралтын газар — «Артегтэ» августын 11-нэй үдэр Пионернүүдэй бүхэсоюзна VII слет нээгдээ.

Гадаадын оронуудай үхибүүдэй ба эдиршүүлэй 60 шахуу делегаци Соведүүдэй ороной эдир ленинецүүдтэй хамта слётдо хабаадана.

25 миллион пионернүүдэй түлөөлэгшэд КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулагдаһан, «Коммунистнуудһаа жэшээ абанабди» гэһэн хоёр жэлэй маршын дүнгүүдые согсолон гаргажа байна. Арба мянган дружина ба зуун отряд эрхимүүдэй эрхимүүд гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Эдир ленинецүүд «БАМ-да пионернүүдэй рельснүүд» гэһэн уряае бодото дээрэнь бэелүүлэн, Байгал-Амарай ехэ замтай тэн түмэр харгы табихада хүрэхөөр металлай үлэгдэлнүүдые суглуулаа.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Т. ЖИВКОВТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-ган Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Советскэ Союзда амархаяа ерээд байһан БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковтэй августын 11-дэ Крымдэ хани ёһоор уулзаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Т. Живков Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын, Болгариин Коммунис партиин XI съездын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай мэдээсэлнүүдые абалсаба. Эдэнэр партийна, гүрэнэй, ниитын хэрэгүүдээр совет-болгар харилсаа холбооной сэхэ шууд хүгжэжэ байһые сэдьхэлээ хананхайгаар элирхэйлэн тэмдэглэбэ. Советскэ Союзда, Болгариин Арадай Республикада коммунис болон социалис байгуулалтын түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһан ушар ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар хоёр ороной удаа дараалан ойротолсолгын улам саашадаа гүнзэгырхэ һайн үндэһэ нүхэсэлнүүдые хангана.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Т. Живков уласхоорондын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ: Хельсинкидэ болоһон дээдэ тушаалтадай зүблөөн Европодохи гүрэнүүд хоорондын харилсаае эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной үндэһөөр шэнэдхэн хубилгаха горитой эхи табяа. Эндэ соносхогдоһон түүхэтэ зорилгонуудые хүсэд бүрин бэелүүлхын тула зүблөөндэ хабаадагшад бүгэдын оролдолго хүсэлэлгэнүүдые үргэдхэн түргэдхэхэ илангаяа шухала байна. Энээндэ эршэмтэйгээр туһа хүргэхэ гээшэ Советскэ Союзай ба Болгариин шууд бэелүүлхэ зорилго болоно.

Европын коммунистнуудай Берлиндэхи конференциин тодорхойлһон хараа шэглэл Европодо эб найрамдал, хани барисаа, хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангахын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы политическэ хүсэнүүдтэ түгэс түшэг тулгуури болохо гэһэн этигэн найдабари элирхэйлэгдээ.

Нүхэд Л. И. Брежневэй, Т. Живковэй уулзалга үнэн сэдьхэлэй, һаналаа нэгэдэлгын ба аха дүүгэй ёһоор үтэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА — ТҮРГЭН ЭРШЭ, ЭРХИМ ШАНАР

Хуряалгын хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри манай ороной хойто ба зүүн зүг тээшэ дабшана. Хүдөө нютагуудай ажалшад ургасаяа түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахаар эрмэлзэнэ.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ёһоор, августын 9-нэй байдалаар колхозууд, совхозуудта 37,1 миллион гектарай орооһото, орооһото бобово (кукурузагүйгөөр) ургамалнууд хадагдаһан байна. Энэмнай түсэбэй 30 процент болоно.

Таряа хадалга сохилго хоёрой хоорондо алгасал гаргахагүй, техникээ үндэр бүтээсэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ механизаторнууд оролдоно. Мүнөө хадагдаһан таряанай 70 процентнь сохигдонхой.

Россин Федерациин хэдэ хэдэн областьнуудта, Украинын хойто нютагуудта, Белоруссида хура бороо ходо орожо, таряашадта һаад ушаруулна. Тиигэбэшье һаань, тэндэ ургасын түлөө оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэнэ. сэлмэг час бүхэниие хэрэглэнэ.

Хуряалгын хүдэлмэриин эршэ улам түргэдэнэ.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ, ЯХАДАЙ АССР-НҮҮДЭЙ, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН АЖАЛШАДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1976 ОНОЙ ЯНВАРЬ—ИЮЛЬ ҺАРАНУУДАЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)		
	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын область
Промышленность			
Продукци худалдалга	100,5	100,9	101
Ажалай бүтээсэ	99,9	99,4	99,9
Промышленна предприятинуудай тоо — бүхыдөө	198	—	207
Тэрэ тоодо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай тоо	58	34	36
Бүхы предприятинуудай тоодо — процентээр	29	20,9	17
Хүдөө ажахы			
Мал ажалай гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ (юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтэ):			
Мяхан	39	49	35
Һүн	71	68	70
Үндэгэн	97	83	84
Нооһон	85	—	62
Капитальна барилга			
Гүрэнэй түбэй капитальна һомололго — бүхыдөө	95	98	86
Тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри	97	95	89
Барилгануудта үгтэһэн капитальна һомололго:			
Һургуулинуудай барилгада	66	137	70
Хүүгэдэй эмхи зургаануудай барилгада	79	95	70
Больница ба поликлиникэнүүдэй барилгада	138	88	66
Гэр байра ашаглалгада оруулалга (9 һарын түсэб)	62	44	43
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	97	94	93
Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалга			
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн — бүхыдөө	99,3	104	99,9
Худалдаа наймаан			
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничио эрьесэ (нэмэлтэ даабаритайгаар)	101	99,8	99,6

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. Т. ПИНЧУГЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сэрэгэй комиссариадуудта удаан саг соо амжалтатай һайнаар алба хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Сэлэнгын аймагай сэрэгэй комиссар нүхэр **Пинчук** Анатолий Терентьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной августын 11.

КПСС-эй ОБКОМДО

„КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДТЭЙ ЗОХИЛДУУЛАН, ПАРТИЙНА hУРАЛСАЛАЙ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ" КПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД

«КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна hуралсалай зорилгонууд тухай» 1976 оной июлиин 3-да гараhан КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор кадрнуудай марксистско-ленинскэ hуралсал али али тээhээ хаража үзэгдөө, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёhоор, партийна hуралсалые саашадань нарижуулха зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Марксистско-ленинскэ hуралсалай талаар партийна организацинуудай ябуулhан ехэ ажал тэмдэглэхэ зуураа, партиин дотоодын ба гадаадын политикын, суртал бодолой ажал ябуулгаар КПСС-эй XXV съездын тодорхойлhон зорилгонуудтай зохилдуулан, партийна hуралсалые мүнөөнэй эрхэ байдалда улам нарижуулха хэрэгтэй болоод байна гээд КПСС-эй ЦК тоолоно.

Коммунистнуудай үзэл сурталай, теоретическэ hуралсал hайжаруулха гээшэ партиин гэшүүдэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, ажалшадай дунда партиин нэрэ хүндэ дээшэлүүлхэ, партийна организацинуудай дайшалхы шэнжэ шанар ехэ болгохо шухала нүхэсэл мүн гэжэ КПСС-эй ЦК тоолодог юм.

hүүлэй табан жэлэй турша соо Буряадай областной партийна организациин партийна hуралсалда hурадаг хүнүүдэй тоо 9 мянга болотороо олошороо, тиигэжэ hуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ 62 мянган коммунист, партийнабэшэ хүнүүд hураhан байна. Дүршэлтэй, эрдэм бэлэдхэлтэй хүнүүд пропагандистнараар табигдадаг болоо, тэдэнэй hуралсал саг үргэлжэ эмхидхэгдэнэ.

Тиигэбэшье партийна олон организацинууд үнгэргэгдэдэг хэшээлэй удха, теоретическэ хэмжээ, методическа талыень hайжаруулжа үшөөл шаданагүй. Политическэ зарим hургуулинуудта, теоретическэ семинарнуудта партиин теори болон түүхые, КПСС-эй XXV съездын документнүүдые халирхайгаар шудалха ушар үзэгдэдэг.

hуралсалда заагдаhан номуудые hурагшадай бэеэ даагаад үзэхэ хэрэг политическэ хэдэ хэдэн hургуулинуудта хангалтагүйгөөр табигданхай. хэшээлнүүдые хүсэ нүлөө -ехэтэйгээр үнгэргэхэ арга мууса хэрэглэгдэнэ, теориин асуудалнууд коллективүүдэй шиидхэжэ байгаа тодорхой зорилгонуудтай мууса холбогдоно.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй марксистско-ленинскэ hуралсалые саашадань хүгжөөхэ бодото хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, hуралсалай удхые баяжуулха, теоретическэ хэмжээень дээшэлүүлхэ гэжэ партийна комитедүүд болон партийна эхин организацинуудые КПСС-эй ЦК уялгална. Тиигэхэ зуураа, интернациональна суртал — марксизм-ленинизмын гол шухала гурим ёhонуудые гүнзэгыгөөр шудалха. КПСС-эй түүхэтэ дүй дүршэлые, тэрэнэй теоридо оруулhан хубита нэмэрине гүнзэгыгөөр шудалха шухала. КПСС-эй hүүлэй съезднүүд болон тэрэнэй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев болон партиин бусад хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд соо, мүн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй документнүүд соо эдэ асуудалнууд харуулагданхай. Партиин теори ба политикые коммунис байгуулалтын бодото байдалтай, КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулгатай, үзэл бодолой тэмсэлтэй нягта холбоотойгоор шудалха хэрэгтэй. hуралсажа олоhон эрдэмээ hурагшад ажабайдалдаа хэрэглэхэ, манай общество хүгжөөлгын шухала шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтээ хүтэлбэри болгохо шухала.

Партийна hуралсалай, пропагандын ойрын сагай гол зорилго хадаа «КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, партиин дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд» гэhэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл. «1976—1980 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» болон КПСС-эй XXV съездын бусад материалнуудые шудалха.

КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ тогтообо:

«КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна hуралсалай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хүтэлбэри болгохо. Партийна комитедүүдэй зүблөөнүүд, партийна суглаанууд дээрэ энэ тогтоолые бэелүүлхэ зорилгонуудые байгша оной июль, август hарануудта зүбшэн хэлсээд, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй марксистско-ленинскэ hуралсалые саашадань нарижуулха хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горком болон райкомуудые, партийна эхин организацинуудые уялгалха.

Партийна hуралсалай шэнэ жэлдэ тон hайнаар бэлэдхэхэ хэрэг эмхидхэхыень партиин обкомой пропаганда, агитациин таhагые, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомые, райкомуудые уялгалха. Улаан-Үдэ городто сентябриин 1 болотор, хүдөөгэй аймагуудта сентябриин 15 болотор политическэ hургуулинууд болон теоретическэ семинарнуудые бүрилдүүлжэ дүүргэхэ. КПСС-эй ЦК-гай дурадхаhан партиин съездын материалнуудые: «КПСС-эй политикын шухала асуудалнууд», «КПСС-эй политика — марксизм-ленинизмын бодото бэелэл мүн», «Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдээр табигдаhан КПСС-эй теори ба политикын шухала асуудалнууд» гэhэн материалнуудые политическэ, комсомолой hуралсалда үзэхэ юм.

Политическэ hургуулинуудта, теоретическэ семинарнуудта үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүдэй удхыень баяжуулха, теориин, методикын талаар hайнаар үнгэргэхэ хэмжээ абахыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, райкомуудта, партийна эхин организацинуудта дурадхаха. Партиин теори ба политикые коммунис байгуулалтын бодото байдалтай, ажалшадай коллективүүдэй үмэнэ табигдаhан зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор шудалха шухала. Политическэ, экономическа hуралсалда миин лэ гэгээрүүлхэ, ганса үйлэдбэриин талаhаа хандаха ябадалые усадхаха шухала.

Коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүдэй бэеэ даагаад, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ арга үргэнөөр хэрэглэхэ, заагдаhан литературaap бүхы хүнүүдтэ конспект табюулха, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй. Теоретическэ конференци, семинарнууд, хөөрэлдөөнүүд гэхэ мэтын аргаар хэшээлнүүдые үнгэргэхэ, даалгабаринуудые үгэхэ, рефераднуудые бэелүүлхэ шухала.

Марксистско-ленинскэ сурталые коммунистнуудай шудалхын тулада эрилтэеэ ехэ болгохыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, райкомуудта, партийна эхин организацинуудта дурадхаха. Партиин бүхы гэшүүд, нэн түрүүн хүтэлбэрилхы тушаалтад политическэ hуралсалаа ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй нягтаар холбохо уялгатай. Аймагуудай партийно-ажахын эдэбхитэдэй hургуулинуудта, КПСС-эй обкомой дэргэдэхи хүтэлбэрилхы тушаалтадай теоретическэ семинарта hураха хүнүүдые сентябриин 15 болотор тодорхойлжо дүүргэхэ. Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёhоор КПСС-эй теориин ба политикын шухала асуудалнуудые эдэ hургуулинуудта шудалха хэрэгтэй.

Марксизм-ленинизмын сурталые олониитын шудалдаг hуралсалай, комсомолой политическэ hуралсалай, ажалшадай экономическа hуралсалай, коммунис ажалай hургуулинуудай теоретическэ удха улам дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень партиин горкомые, райкомуудые, профсоюзуудай областной соведые, комсомолой обкомые, «Знание» бүлгэмэй правлениие, министерствэнүүд болон зургаануудые уялгалха, ажалшадые үзэл бодолой талаар, ажалда дуратайгаар, үндэр заршамтайгаар хүмүүжүүлхэ, даалгагдаhан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалга ехэтэй байхаар, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэ hургуулинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ.

Пропагандистнарай хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандахыень, эдэнэртэ гамтайгаар хандаха тухай В. И. Ленинэй заабарииe хэлбэриншэгүйгөөр сахиха, тиигэжэ эдэнэрэй эрдэм ба мэргэжэл дээшэлүүлхын тулада саг үргэлжэ оролдохо гээшын шухала байhан тухай мартахагүй гэжэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, райкомуудта дурадхаха. Пропагандистнарые тон наринаар шэлэжэ томилхо, тэдэнэй теоретическэ ба методическа hурал[салай] hайжаруулха, мэдэсэхэ[...] рүү дүй дүршэлөө анха[...] хэрэг hайжаруулха. Поли[ти]ческэ, экономическа hу[рал]салай методическа түб[...] политическэ гэгээрэлэй [...]недүүдэй үүргэ дээшэл[үүл]хэ. Нийтэ эдэбхитэдэй хү[...] хүдэлдэг нимэ кабинедүү[дэй] тоо олошоруулха хэмжэ[ээнүү]дые абаха.

КПСС-эй горкомой м[арк]сизм-ленинизмын унив[ерси]тедые партиин областной [ко]митедэй марксизм-лени[низ]мын университет болгон [...] билгаха. Университедтэ h[ура]ха хүнүүдые наринаар [...]хэ, энээниие дүүргэжэ гар[...]шадые пропагандистаар, [по]литинформатораар, лектор[аар], агитаторнуудаар хүдэ[лгэхэ] шухала гэжэ КПСС[-эй] Улаан-Үдын горкомые [мар]сизм-ленинизмын үдэ[шэнэй] университедэй филиа[лнуу]дые, райкомуудые уялга[лха].

Марксизм-ленинизмын [...]тал шудалагшадта туhа[лам]жа болгон, теориин асуу[дал]нуудаар, политическэ, ажа[л]шадай экономическа [hурал]салай ябаса тухай, пропа[ган]дистнарай хүдэлмэри т[ухай] статьянуудые, заабари[нуу]дые, дамжуулгануудые [эм]хидхэхыень республикын [га]зетэнүүдэй редакцинуу[д], телевидени ба радиогой [ко]митедтэ дурадхаха.

БУХЫ ХҮСЭН ҮБhЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ мал hүрэгые али бухы тэжээлээр гүйсэд хангахын тула Хамниин совхоз 30.200 центнер үбhэ абаха. 10.000 центнер сенаж, 36 мянган центнер силос дараха, 3 мянган центнер ногооной гурил татаха ёhотой юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула ажахымнай 330 хүдэлмэрилэгшэд үбгэн, залуугүй 50 звено болон хубааранхай, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ гараhан байгаа.

Бүхы звенонууднай июлиин 10-hаа тэжээл бэлэдхэлгэдээ жэгдэрэн ороод, түрүүшын үдэрнүүдтэ ороhон хура бороотой сагта миин hүүгаагүй, майла, соорхойнуудай, шугы бургааhан соогуурхи ногоо суглуулжа, гурил татаhан, 200 гаран центнер үбhэ hүрилөө hэн.

Совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком, комсомолой комитет үбhэшэдэй хоорондо дэлгэрхэ социалис мүрысөөнэй гурим табиhан байна. Тиихэдээ ногоо гар хажуураар сабшаха, шанар hайнтайгаар сомон hүрилхэ асуудалда анхаралаа тусгаар хандуулhан зэргэтэй. Даалгагдаhан сабшалангайнгаа ехэнхи хубиие гараар сабшаад, заашье гутаангүй hүрилhэн звенонуудай хүдэлмэри мүрысөөнэй дүн гаргалгада тусгаар сэгнэлтэдэ хүртэхэ ёhотой бшуу.

Мүнөө үедэ совхоз дотор 300 гектар ногоон гараар сабшагдаад, 3 мянга гаран центнер үбhэн hүрилэгдөөд байна. 1-дэхи отделениин Гонгор Дашамолоновой, Федор Шелкуновой, Елизар Джиповэй звенонууд тус тустаа зуугаад центнер. 2-дохи, 3-дахи отделенинүүдhээ Дамдин Санжиевай, Василий Цыбиковэй, Санжад Цыбиковэй, Тогтохо Будаевай звенонууд мүн лэ 70—90 центнер hайн шанартай үбhэтэй болонхой

Үбhэ хуряахынгаа хажуугаар совхоз Урда бэе гэжэ газарта 2.000 центнер сенаж даража үрдэсэ. Мүнөө Самсаалда нимэ тэжээл дарагдажа байна. hаамхай үнеэдтэ эдюулхэ шэмэтэй нимэ ногоое шанартайгаар бэлэдхэхын тула тусгаар траншейнүүд, хушалтанууд эртэнhээ бэлдэгдэhэн юм.

Мүн силос даралга эхилhээр нилээд болошобо. Совхозой hү hаалиин түбэй фермын дэргэдэ 3 мянга гаран, Хуртагын фермын газаа 2500 центнер силос даргдаа. Совхозой механизаторнууд бүхы техникээ силос болон сенаж даралга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула али болохо хэмжээнүүдые абана. Хэрбээ hаатаха, унжагайрха болоо хадаа таряа хуряалгын эхилтэр энэ шухала хүдэлмэреэ дүүргэнгүй үлэшэжэ болохо. Тиимэhээ мүнөө минута, час бүхэниие бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала асуудал болоно.

Совхоздо шефскэ туhаламжа үзүүлдэг Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Юнхэрэн уурхайн, барилгын материалнуудые бүтээдэг цехэй коллективүүд ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хабаадалсана. Эдэ коллективүүд 300 центнер модоной набша намаа суглуулаа, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр. Наратай үдэрнүүдэй үргэлжэлхэдэ тэдэнэр үбhэ тармалсана, hүрилэлсэнэ. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй туhаламжада совхозой хүдэлмэришэд үнэн зүрхэнэй баяр хүргэдэг.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри совхоз дотор улам үргэдэжэ, эршэнь шангадана. Совхозой гурбан отделениин алба хаагшад, хүдөөгэй интеллигенци мүн лэ сүлөө сагтаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсана, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна.

Совхозой партком социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэхын, тэрэнэй аша үрын ехэ байхын тула зохихо хэмжээнүүдые абана. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд долоо хоноод лэ согсологдожо. звено бүхэндэ соносхогдожо байна. Совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, ажахын директор, отделенинүүдые эрхилэгшэд мүрысөөнэй дүнтэй бюллетеньнүүдые абажа гараад, звенонуудта хөөрэлдөө үнгэргэнэ, хэн түрүүлжэ ябанаб, хэн гээгдэнэб гэжэ, тэрэнэй шалтагаануудые дуулгана. Мүн агитаторнууд мүнөө сагай hониннуудые дуулгадаг байха.

Социалис мүрысөөнэй гурим соо тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадагшадые моральна болон материальна талаарнь урмашуулгын бүхы хэмжээнүүд хараалагданхай.

Комсомол - залуушуулай звенонуудые коммунистнууд гү, али комсомолой эхин организациин секретарьнар хүтэлбэрилнэ. Хамта дээрээ 20 гаран коммунист тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадажа, звенонуудые ударидана, силос болон сенаж даралгада ябалсана. Эдэнэй хүтэлбэрилхы, хүмүүжүүлхы нүлөө ехэ.

Совхозоймнай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй эрилтын ёhоор түрүүшын жэлhээ бүтээсэ ехэтэйгээр, шанартайгаар ажаллаха гэhэн зорилго урдаа табяа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Захааминай аймагай Хамниин совхозой парткомой секретарь.

КПСС-эй РАЙКОМУУДhАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Улаан-Үдын Октябрьска районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн боложо дүүрэбэ. «Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи хахадта районой ажалшадай туйлаhан үрэ дүнгүүд ба хоёрдохи хахад жэлэй турша соо районой партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь Н. Н. Лоскутов элидхэл хэбэ.

Тиихэдээ районой ажалшадай энэ хугасаа соо туйлаhан амжалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ зуураа, саашадаа бэелүүлхэ шухала зорилгонууд тухай онсо тогтоhон байна. Дутуу дундануудаа дары усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абажа, социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые бүри hайжаруулха шухала байhан тухай элидхэлшэ сэхэ зааба.

34-дэхи мостоотрядай начальник С. П. Чуб, мяханай комбинадай бригадые даагша Л. П. Арбугаева, нарин сэмбын комбинадай техническэ хиналтын таhагай начальнигай орлогшо А. П. Панкрашкина, мал ажалда хэрэглэгдэдэг электро-түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг заводой партийна организациин секретарь Д. П. Гнеушев, Госбанкын районой контора эрхилэгшэ К. А. Жилина, 8-дахи автобазын профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ П. И. Кузнецов болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, үнгэрэгшэ хахад жэл соо туйлаhан амжалтанууд тухай суглараагшадта элидхэээ.

КПСС-эй горкомой бюрогой гэшүүн, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Убеев тус зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадажа, үгэ хэлээ.

Удаань хотын промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр түрүү hуури эзэлhэн коллективүүдтэ дамжуулгын Улаан тугуудые барюулба. Нарин сэмбын комбинадта, «Востоксибэлектромонтаж» управленидэ дамжуулгын Улаан тугууд нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар үгтэбэ. Хоёрдохи hууринуудые эзэлhэнэйнгээ түлөө Заудинска лесхозой, «Бурятцелинстрой» трестын автобазын коллективүүд Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

В. СЕКРЕТИН,
КПСС-эй райкомой промышленностиин таhагые даагша.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

ПОДРЯДНА ДОГОВОРОЙ АШАГ ҮРЭ

СТАВРОПОЛЬ. (ТАСС-ай корр. Н. Стяжкин). Новоалександровска районой «Россия» колхозой түсэбhөө гадуур гүрэндэ худалдаhан таряае түмэр замай 1,5 составта ашахада багтаха байна. Кубаниин таряашадта Л. И. Брежневэй эльгээhэн бэшэгтэ харюусажа абаhан дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудаа энэ ажахын таряашад дүүргэбэ. 184 мянган центнер таряан элеваторта адхагдаа.

Бороо хурын ходо ходо орожо байгаашье hаань, «Россия» колхоз ороohото ургамалнуудые хуряалгаяа хоёр долоон хоногой туршада дүүргэhэн байна. Шэнэ ургасын ороohо зөөхэ талаар подрядна договор колхозой комбайнернуудтай баталжа, Новоалександровска транспортна предприятиин жолоошод ехэ ашаа тээдэг автомобильнуудта прицепүүдые шагтагалhан байна. Энээнэй ашаар таряалан дээрэhээ тоогуудта, элеваторнуудта шэнэ ургаса зөөлгые нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө гурбанай нэгэ хубяар ехэдхээ.

Ставрополиин баруун-хойто ба Предгорно зононуудай ажахынууд түсэбhөө гадуур ороohо таряа гүрэндэ худалдажа захалба.

БОЧКАРЕВОЙ БРИГАДЫН АМЖАЛТА

РОСТОВ-на-ДОНУ. (ТАСС-ай корр. К. Бобрис). Целинскэ районой «Московский» совхозой Социалис Ажалай Герой Н. В. Бочкаревой хүтэлбэрилдэг хуряалга-зөөлгын томодхогдоhон звено уялгынгаа ёhоор 65 мянган центнерэй орондо 67 мянган центнер ороohо хадаба. Доной суута механизаторай звеногой коллектив хуряалгын үедэ 80 мянган центнер таряа хадаха гэhэн шэнэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан байгаа. Мүнөө звено хадалга хэхээ областиин хойто районуудай нэгэнэй — Миллеровскэ районой таряаланда ошобо.

ЗАЛУУ МЕХАНИЗАТОРАЙ ЕХЭ ТУЙЛАЛТА

САРАТОВ. (ТАСС-ай корр. В. Яковлев). «Федоровский» совхозой комбайнер, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Владимир Пряхин таряа хадалга дээрэ үндэр бүтээсэ туйлаа. Тэрэ үдэрэй туршада мянган центнер шэнииэ сохиhон байна. Залуу механизаторай комбайнай бункер дээрэ найман улаан одон яларна. Энэнь юун гэhэн удхатайб гэхэдэ, тэрэ найма мянган центнер таряа сохижо, поли дээрэhээ ороohоной тоогто эльгээгээ гэнэ бшуу.

Кубаниин таряашадай уряада Саратовай механизаторнууд халуунаар харюусаба. «Федоровский» совхозой таряашад ороohо худалдаха түсэбтэ даабаряа хоёр дахин үлүүлхые шиидэээ. Эндэ 96 комбайнер бултадаа дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаба. Ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө социалис мүрысөөн ажахыда дэлгэрэнхэй.

Бусад ажахынуудай механизаторнууд жэгдэ hайнаар ажаллана. Областиин мянга гаран комбайнер үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

МОСКВАГАЙ ЖОЛООШОД ГАБЬЯАТАЙ

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр. И. Бирюкова). Волгоградай таряашад хоёрдохи миллион гектар дээрэhээ шэнэ ургасын таряа хуряажа захалба. Эхэ орондоо таряа тушаалга үдэрhөө үдэртэ улам үргэдэнэ. Москвагай жолоошод энэ талаар ехэ габьяатай.

Волгоградай таряашадта туhаламжа үзүүлэн, ниислэл хотын предприятинууд, эмхи зургаанууд 4 мянга гаран автомашина эльгээгээ hэн. Москвагайхид 18 районой таряашадай хадаhан ороohо поли дээрэhээ зөөнэ. Эдэнэр областиин ажахынуудта ургаса хуряалгада хэдэн жэл соо ажаллажа байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ Волгоградай таряалан дээрэ хүдэлжэ байhан москвагайхидай үүсхэлые бусад хото городуудай жолоошод үргэнөөр дэмжэнэ.

ЭРТЫН ХАРТААБХА ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

БРЯНСК. (ТАСС-ай корр. Д. Кузнецов). Эртын хартаабха ашаhан вагонууд областиин түмэр замай станцинуудhаа гаража, Москва, Мурманск, Астрахань, Сочи, Ростов хотонууд тээшэ шэглэн ошобо. 2,5 мянган тонно түрүүшын хартаабха эльгээгдээ.

Брянска область хартаабха тарижа ургуулдагаараа Росси Федераци дотор нэгэдэхи hуури эзэлдэг. 120 мянган гектар дээрэ хартаабха таригданхай. 1400 оньhожоруулагдамал звено нимэ ехэ ургасын хойноhоо харууhалдаг юм. Мүнөө «Сельхозтехникын» предприятинуудта, колхоз, совхозуудай мастерскойнуудта хартаабха хуряалгын техникэ бэлэн болгогдожо байна. 3 мянга шахуу комбайн заhабарилагдаа. Гэхэ зуура, олон ажахынууд шэнэ машинануудые, хартаабха малтадаг агрегадуудые абана.

УЯЛГАЯА — БОЛЗОРЬООНЬ УРИД

БИРОБИДЖАН. (ТАСС-ай корр. В. Березовский). Амарай шпалын заводой коллектив жэлэйнгээ социалис уялгануудай гол шухала зүйлые дүүргэhэн тухайдаа мэдээсэбэ. Жэлэй эхинhээ хойшо даабариhаа гадуур 60 мянган шпала гаргагдаа. Энэнь түмэр замай 30 километртэ рельс hуулгахада хүрэхэ байна.

Завод бүтээн гаргаhан продукцияа Алас-Дурна зүгэй бүхы шахуу районуудта эльгээнэ. Гэбэшье Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта гол анхаралаа хандуулна. Барилгашадай улам үргэнөөр ургажа байдаг эрилтэнүүдые хангахын тула предприятиие үндэhөөрнь hэльбэн шэнэлhэн байна. Хоёр жэлэй үнгэрхэдэ — үйлэдбэриие hэльбэн шэнэдхэлгын дүүрэхэдэ—2 миллион шахуу шпала гэхэ гү, али мүнөөнэйхиhөө 2,5 дахин ехэ продукци жэл бүхэндэ Амар мүрэнэй эрье дээрэhээ эльгээгдэхэ.

КИРГИЗЭЙ ССР. Нарынска бүлэг гидроэлектростанцинуудай дүрбэдэхинь — Курпсайска ГЭС Нарын мүрэн дээрэ баригдажа байна. Тэрэнэй түрүүшын агрегат 1980 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм. Мүнөө гидроузелай барилгашад хангил хабсагайн хоорондуур транспортна тоннель барижа байна. Газар доогуур малтагдаhан 600 метрэй харгы станци худар ашаа зөөлгые нилээд түргэдхэхэ юм. Үшөө нэгэ тоннель hаяар малтажа эхилхэ. Хадын гол мүрэнэй hабые жэлэй дүүрэтэр энээн худар шэглүүлхые хараалагдана. Энэнь бетоноор 112 метр үндэртэй хаалта хэхэ арга олгохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): слесарь-хабсаргагшад В. Масленко, З. Багаутдинов. К. Озгонбаев механическа мастерскойнуудые барижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МОЛДАВИИН ССР. «Кодру» гэдэг эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэл хадаа эрдэм, техникын туйлалтануудые бодото байдалда үргэнөөр нэбтэрүүлдэг эмхи зургаан болоно. Саад ургуулгын, виноград тарилгын, жэмэсэй архи нэрэлгын эрдэм-шэнжэлэлгын институт ба арбан совхоз тэрэнэй бүридэлдэ ороно. Нэгэдэлэй 25 таhагта, лабораторидо үрэ жэмэс болбосоруулан буйлуулгын технологи зохёодог, үндэр баян ургаса үгэдэг шэнэ сортнуудые гаргадаг юм. Эрдэмэй зуу гаран доктор, кандидат эндэ ажалладаг. Шэнжэлэлгын дүнгүүд Молдавиин элдэб нютагуудтахи саадуудта, виноградннигуудта шалгагдан туршагдадаг байна.

«Кодру» гэжэ нэгэдэлэй газар хадаа түрүү дүй дүршэлэй hургуули мүн. Республика доторхи колхозуud хоорондын эгээл ехэ сливын саад эрдэмтэдэй хүтэлбэри доро Ниспоренскэ райондо эмхидхэгдээ hэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): инженер С. Куженленко, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор П. Лукашевич, агроном Н. Кривцов. Шэнгэн үтэгжүүлгэнүүдые оруулдаг машинануудые эдэнэр «Лапушна» гэжэ совхозой виноградай талмай дээрэ туршажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БАМ

ШЭНЭ ХАРГ[...]

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ hУРАЛСАЛ

Аймагай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар Хурамхаан тосхондо боложо үнгэрбэ. КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд элидхэлнүүдые хэhэн байна. Сугларагшадай урда партиин райкомой секретарь М. Д. Измалков «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха зорилгонууд тухай», партиин райкомой секретарь К. П. Бадмаев «КПСС-эй XXV съездын материалнуудые улам гүнзэгыгөөр шудалха талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай», партиин райкомой юрэнхы таhагые даагша С. С. Очирова «КПСС-эй XXV съездын эрилтын ёhоор парторганизацинуудай хэрэг данса хүтэлбэрилгые hайжаруулха тухай», партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша М. Ж. Борхонов «Белоруссиин партийна организацида үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэлгэ хадаа аймагай партийна организациин гол зорилго» гэhэн асуудалнуудаар элидхэлнүүдые хэhэн байна.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха хэмжээнүүд абтана гэжэ элидхэлнүүд соо тэмдэглэгдээ.

Гэхэ зуура, зарим парторганизацинууд, комсомолой организациин хүдэлмэридэ хангалтагүйгөөр туhална, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэнэгүй

Д. САНДАНОВ,
манай корр.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дээрэнь бэелүүлхэ талаар республикын министерствэнүүд, управленинүүд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомитедүүд, мүн түсэблэлгын ба финансын органууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Съездын шиидхэбэринүүдээр зохёогдоһон промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай ба политическэ эдэбхижэлтын оршон байдалда түсэбтэ даабаринуудаа болзорторнь дүүргэхын ту- тэрээнһээ бюджедтэ оруулха түсэбөө 82 мянган түхэригөөр дүүргээгүй. Ивалгын кондитерскэ фабрика, Улаан-Удын пивын, хилээмэнэй 2-дохи, Түнхэнэй үрэ жэмэсэй заводууд энэ талаар илангаяа ехэ дутагдалтай.

Республикын Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинууд олзо доход абаха түсэбөө 62,5 мянган түхэригөөр дүүргээгүй байна. «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинууд 202 мянган түхэриг олзо доход абаха түсэбтэй байгаад, 54 най, Хэжэнгын аймагуудай, эрьесын налог бюджедтэ оруулха талаар Баргажанай Баунтын, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын, Хойто-Байгалай аймагуудай худалдаа наймаанай эмхинүүд ехэ үритэй гараа. Гансахан Хойто-Байгалай аймагай худалдаа наймаанай эмхинүүдһээ 181,7 мянган түхэриг эрьесын налог бюджедтэ дутуу ороһон байна.

Арад зоной дунда наймаа эмхидхэхэ хүдэлмэри зарим нютагуудта тон муугаар табигданхай, эд бараанай эрьесые, һайжаруулха, ехэ олзо доход абаха арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

...ЮДЖЕТ ГҮЙСЭДХЭЛГЭДЭ— ...НСО АНХАРАЛ

...шангаар хү-... Эдэ бүгэдэ хадаа рес-...ын бюджедэй гүйсэд-... ехэ нүлөөтэй байгаа. ...убликын гүрэнэй бюд-... олзо доходой талаар ... оной түрүүшын хахад-... 103,4 процент дүүргэгдээ. ... энэ үеынхитэй ...жа харахада, бюджед-... доходой оросо нилээд ...һэн байна. Энээнэй ...р республикын арадай ...ые хүгжөөлгэдэ, соёлой-... барилгада мүнгэ ... саг соогоо һомологдо-... байгаа.

... жэлэй түрүүшын ха-... республикын бюджет ... налогһоо оршын ...—101,4 процент, олзо ... түлбэриин талаар ...117, 8, арад зонһоо та-...р гүрэнэй налогой та-... — 101,5 процент гүй-...өө.

...сын налогһоо оршын ...ликын гүрэнэй бюдже-...хы дээрээ дүүргэгдэ-...байшье, промышленно-... зарим һалбаринууд ... үлөө. Жэшээнь, тек-..., энергетическэ, ню-... пивын, архиин про-...ностиин предприяти-...аа 1,6 миллион түхэриг ...тэ дутуу ороһон бай-... Энээнэй гол шалтагаа-... юуб гэхэдэ, дурсагда-...барынуудай предприя-... хахад жэл соо про-... үйлэдбэрилхэ, худал-...үсэбөө дүүргээгүй бай-... Жэшээнь, республикын ... промышленностиин ...ятинууд 29,5 мянган ...эеы гутал, 47 мянган ... гадар хубсаһа, ... тонно утаһа, эдеэ ... промышленнос-... предприятинууд — ... мянган декалитр пивэ, ...нган тонно кондитер-...лнүүдые, 551 мянган ... минеральна уһа ха-... жэлэй түсэбһөө дутуу ...анда гаргаһан байна.

... жэлэй түрүүшын ... соо республикын Эдеэ ... промышленностиин ...ерствын предприяти-... олзо доход абаха түсэ-... 317 мянган түхэригөөр, мянган түхэригэй гарзада ороо. Мүн гэр байрын коммунальна ажахын, «Ремстрой» управлениин зарим предприятинууд олзо абаха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй.

Предприятинуудай, мүн бүтээгдэһэн з а р и м зүйлнүүдэй гарзатай байха ябадалые усадхалга хадаа промышленна үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гол ёһонуудай нэгэн болоно. Республикын Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын бүхы предприятинуудай 41 процентнь гарзатайгаар хахад жэлые түгэсхөө, тэдэнэй бүхы гарзань 268 мянган түхэриг болоо. Тиихэдэ Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудай 65 процентнь гарзатайгаар хүдэлжэ гараһан байна.

Предприятинуудта ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ, финансын ёһо гурим хазагайруулһанһаа, элдэб яла түлэдэгһөө боложо, үйлэдбэридэ сэхэ хабаагүй гаргашанууд доошолногүй, зарим предприятинуудта ехэ болоно. Жэшээлэн хэлэбэл, республикын Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудта үнгэрэгшэ хахад жэл соо 68 мянган түхэриг, нютагай промышленностиин предприятинуудта — 114 мянган түхэриг, «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинуудта — 132 мянган түхэриг, түлишын промышленностиин управлениин предприятинуудта 14 мянган түхэриг үйлэдбэридэ сэхэ хабаагүй гаргаша хэгдэһэн байна. Тиихэдэ «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинууд муу шанартай продукци гаргажа. голодоһондо оруулһан дээрэһээ 91 мянган түхэригэй гарзада ороо.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эмхинүүд энэ жэлэй түрүүшын хахадта эд бараанай эрьесын, олзо доход абаха, бюджедтэ түлбэри оруулха түсэбөө дүүргээгүй. Кооперациһаа олзын налог бюджедтэ оруулха талаар Зэдын, Загарайн, Захааминай, Хурамхаа-

Оптово баазануудай складуудта арад зондо хэрэгтэй эд бараанай элбэг байбашье, тиимэ юумэнэй хүдөөгэй магазинуудта үгы байдаг ушар дайралдаһаар. Магазин болон столовонууд заримдаа удаан саг соо хаалтатай байдаг.

Жэлэй түрүүшын хахадай туршада 2,5 миллион түхэригэй оёгдоһон хубсаһан, трикотажна зүйлнүүд, оймһон, хармаанай пулаад түсэбөөр хараалагдаһанһаа багаар республикын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгтэһэн байна. Тиихэдэ ажахын, ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараан баһал багаар наймаанда гаргагдаа. Хурамхаанай, Зэдын, Хэжэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудай худалдаа наймаанай эмхинүүд хахад жэлэй туршада 120 точно загаһа, 363 тонно саахар, 88 тонно маргарин болон промышленна, эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые баазануудһаа абаагүй.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ниитын эдеэ хоолой управлениин предприятинууд эд бараанай эрьесын (нэмэлтэ даабаритайгаар) хахад жэлэй түсэбые 99,9 процент дүүргээ, түсэблэгдэһэнһөө үлүү 103 мянган түхэригэй гарзада ороо. Хартаабха, овощ муугаар хадагалагдаһанһаа боложо, тус управлениин предприятинууд ехэ гарзада ороно. Энэ шалтагаанһаа боложо, байгша оной түрүүшын хахадта Улаан-Үдын столовонуудай трестын баазаһаа 327 тонно хартаабха адууһа малай тэжээлдэ үгтөө. 40 гаран тоннонь миинтэ хаягдаа. Тиихэдэ Улаан-Үдын горплодовощторгын баазаһаа 254 тонно хартаабха малай тэжээлдэ үгтэһэн байна.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай эд бараанай эрьесын түсэбые Зэдын аймпотребсоюз 97,8 процент дүүргэжэ, 195,4 мянган түхэриг дутуу бюджедтэ оруулба. Аймаг дотор 7 сельпо, совхозрабкооп бии юм. Тэдэнэй оройдоол 3-ниинь түсэбөө дүүргэээ. Бүхы магазинуудай 20-ёод процентнь эд бараанай эрьесын түсэб дүүргээгүй. Бургалтайн, Борьёогой, Доодо-Ториин, Оёорой, Петро-павловкын магазинуудта аяар 26—46 хоногой туршада инвентаризаци хэгдэһэн байха юм.

Арад зондо кинофильмнүүдые харуулалгаһаа бюджедтэ ородог олзо доход энэ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Энэ асуудалаар Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Хяагтын аймагуудаи, Улаан-Үдэ хотын киногой хүдэлмэрилэгшэд ехэ дутагдалтай. Энээнһээ боложо, хахад жэл соо гансал гүрэнэй киносетьһээ 18,8 мянган түхэриг бюджедтэ багаар ороһон байна.

Байгша оной түрүүшын хахадта республикын бүхы аймагууд (Сэлэнгэһээ бэшэниинь) гүрэнэй 3 процентын облигаци худалдалгаһаа бюджедтэ оруулха даабаряа дүүргэбэгүй. Тиихэдэ Баргажанай, Яруунын, Кабанскын, Хэжэнгын, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагууд, Улаан-Үдэ хото лотерейн биледүүдые худалдажа, бюджедтэ олзо оруулха даабаряа дүүргэжэ шадаагүй байна.

Кооперациһаа эрьесын ба олзын налог, сельскэ, сомоной Соведүүдэй бюджедтэ оруулха түсэб мүн лэ дүүргэгдэнэгүй.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһан социально-экономическа программые бэелүүлгэ хадаа барилга эрхилхэ, һургуулинуудые, больница ба хүүгэдэй эмхи зургаануудые бариха түсэбтэ даабаринуудаа заатагүй дүүргэхэ эрилтэ министерствэнүүдэй, управленинүүдэй, нютагай Соведүүдэй үмэнэ табина. Тиигэхэ зуураа, мүнгэ зөөри гаргашалгада тон наринаар хандажа, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдохо бологдоно.

Ахын, Хэжэнгын, Кабанскын, Яруунын, Хориин аймагуудта бюджедэй гүйсэдхэл шалгагдаһан байгаа. Тус аймагуудай соёлой, элүүрые хамгаалгын эмхинүүдтэ, һургуулинуудта мүнгэн һангай гурим хазагайруулагдажа, салин хүлһэндэ фондһоо үлүү мүнгэ зөөри гаргашалагдана, инвентарь болон бусад түхеэрэлгэнүүд хэмһээ үлүү абтана. Жэлэй түрүүшын хахадай туршада республикын бюджетнэ 44 эмхи зургаанда 177 мянган түхэриг хуули бусаар, тэрэ тоодо 75 мянган түхэриг салин хүлһэндэ гаргашалагдаа. Тиихэдэ 15 эмхи зургаанда 16 мянган түхэригэй үрилтэ хэгдээ.

Бюджедэй гүйсэдхэл тухай асуудал министерствэнүүдэй, управленинүүдэй коллегинүүдэй, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ харагдажа байха зэргэтэй. Тиихэдэ жэлэй түрүүшын хахадта дайралдаһан дутагдалнуудаа дары усадхажа, бүхы ажалай ба продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээнүүдые абаха болоно. Экономическа ба хиналтын бүхы хүдэлмэриие саашадань һайжаруулжа, гүрэнэй олзо доходой талаар хараалагдаһан түсэб саг болзортонь дүүргэхын тула республикын Финансын министерство, тэрэнэй городой болон аймагуудай органууд нэмэлтэ хэмжээнүүдые абажа байна.

Ч. ЕНДОНОВ.
Буряадай АССР-эй финансын министр.

Днепр мүрэнэй эгсэ эрье дээрэ. Запорожиин багшанарай институдай бандуристнуудай капеллэдэ хабаадагшад хэлэ, бэшэгэй факультедэй нэгэдэхи курсын студентнэр (зураг дээрэ зүүн гарһаа) Лидия Онищенко, Любовь Крыжановская, Наталья Тонковская.

ТАСС-ай фотохронико.

ХУН ШУБУУН» ТУХАЙ ҮШӨӨ ДАХИН

Хубисхалай дүлэн соогуур хуби заяагаа бэдэрһэн буряад арад тухай Цэрэн Галанов «Хун шубуун» гэжэ роман соо бэшэхэдээ, хоёр ангиин тэмсэлые алишье талаһаань адли тэгшээр шэнжэлжэ үзэнэ.

Хубисхалай тэмсэлшэд гэхэдэ — Зүүн Сибириин революционно хүдэлөөнэй мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэ Широких-Полянский, Хориин ревкомой түрүүлэгшэ Базаров-Плешков, тэрэнэй туһалагшад Степан ба Гавриил Носыревтон, большевик Тумуров, Арсаланов, Яковлев гэгшэд болоно Тэдэнэй образ бүхэн өөрын онсо нюуртай, хэлээрээ илгаатай. Мүн баһа Булад, Амгалан, Жамса, Гомбо гэхэ мэтын арадай түлөөлэгшэдэй зан абариие, һанал бодолые уран зохёолшо бэрхээр зураглажа шадаа.

Хубисхалда эсэргүү дайсад атаман Семёнов, генерал-майор Корвин-Пиотровский, Шэтын комендант Тирбах, Колчак, Воицеховский гэгшэдэй хара хэрэг, аяг аашые түүхын гэрэлгэдэ дүтөөр зохёолшо харуулһан байна. Дайсадтай һаналаа нэгэдүүлһэн нютагай баяшуул, ламанар Эрдэни Бамбоцыренов, Сандан Цыденов хоёрой образ уншагшадай хадуумаар зураглагданхай.

Романай зарим нюурнуудые улаантан гү, али сагаантан гэжэ сэхээр илгажа болохогүй. Жэшээнь, багша Намдаг Жамьянов ангиин тэмсэлдэ хабаадаашьегүй һаа, арад зоной зоболонгые харана. Харин Арсалан Дандаровай одхон хүбүүн Жамбал улаантанайшье, сагаантанайшье тала барингүй, хубисхалай дүлэн соогуур гурбадахи харгы бэдэржэ төөринэ.

Ангиин тэмсэлые харуулһан олон зохёолнуудай жэшээ байбашье, Ц. Галанов роман соогоо өөрын шэнжэ оруулжа шадаһан. Адлишуу ород зохёолнуудһаа тус романай илгаа юуб гэхэдэ, буряад арадай хубисхалда хабаадахань өөрынгөө ондоохон хүгжэлтэтэй байна, тэмсэлдэ олон социальна хүсэнүүд туладана. Хубисхалай гол шэглэлые уран зохёолшо алдангүй, шухала асуудалаа хадууронгүй, үнэн сэхэ үзэл бодол гаргажа шадаа.

Тэмсэлгүйгөөр хуби заяагаа хубилгажа болохогүй, энэ тэмсэлдэ олон түмэн зон хабаадаха зэргэтэй гэһэн бодол романай гол удха мүн.

Ц. Галанов түрэл арадай түүхэ ажабайдал, зан заншалые шадамараар харуулхадаа, аман зохёолой баялигые арад зоной хурса хэлые хэрэглэнэ.

Хубисхалай урда буряад арад хоёр дабхар дарлалта доро байһан, Бурхан шажан, мухар һүзэг хадаа эрдэм һургаалгүй арадай үзэлдэ гүнзэгыгөөр үндэһэлнэ. Романай герой Намдаг Жамьянов иигэжэ гэршэлнэ: «1712 ондо Түбэд оронһоо 150 ламанар ерэһэн, уданшьегүй Сэлэнгэдэ 1200, Агада 1000, Анаада 1000, Асагадта 700 шара малгайтан ажалша зоной хүзүүн дээрэ һуушаһан байгаа». Иимэ олон хубалзада дарагдаһан зоной харанхы байдалые һайжаруулжа, һаруул харгыда оруулхын түлөө большевик үзэлтэй хүнүүд тэмсэнэ. Хүнэй сэдьхэлэй һайханиие шэлэжэ, тэрэниие хүмүүжүүлхэ, шэнэ хүнэй түлөө тэмсэхэ ёһотойбди гэжэ большевик Вандан Тумуров хэлэнэ.

Буряад роман соо Ц. Галанов түрүүшынхеэ В. И. Ленинэй образ бүтээхэ гэжэ оролдоо. Ильчные хараһан Тумуровай хөөрөө шагнахадаа, «Россин арадуудай эрхэ сүлөөгэй декларации» уншахадаа, Булад, Жамса, Галдан гэгшэд үнэн зүрхөөрөө Лениндэ дурлана. Тиимэ гүнзэгыгөөр, дүүрэнээр вождиин образ гаргажа шадаашьегүй һаа, уран зохёолшын оролдосые һайшаамаар.

Ангиин тэмсэлдэ партиин ударидагша үүргэ роман соо һайнаар харуулагдаа гэхэдэ болоно. Гэбэшье зарим революционернүүдэй образуудай нэгэ-хоёр мэдүүлэлээр зураглагдаад, үргэнөөр, гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээгүйнь халагламаар.

Үшөө ямар дутагдал обёоргдоноб гэхэдэ, зарим хүнүүдэй зан абарн, түхэл шарай бэе бэедээ адлишархуугаар зураглагдаа. Жэшээнь, үбгэд Бата Эрхитуев Гомбо Дамбаев хоёрой образууд эхир хүнүүд шэнги адли түхэлтэйгөөр бэшэгдэнхэй.

«Хун шубуун» үшөө юугээрээ һонирхолтойб гэхэдэ, үнэн түүхэтэ үйлэ хэрэг реализмын аргаар харуулхаһаа гадна, Ц. Галанов зохёолдоо романтическа зүйлнүүдые хэрэглэнхэй. Галанов арадай аман зохёолой аялгые шэнээр зэдэлүүлнэ. Хаан Хурмаста тэнгэриин басаган Хун-тайжаһаа хори буряадай угаа залгаһан үльгэрые роман соогоо найруулхадаа, хун сагаан шубуунай образые ажамидаралай һүлдэ тэмдэг болгоно.

Романай эхин хуудаһанда хун шубуунтай ушарнабди. Романай герой Г. Арсаланов нютагаа бусажа ерэхэдээ, нэн түрүүн хоёр хун шубуудтай уулзахадаа, һайниие тэдэнэр зүгнөө гэжэ һанана. Хун шубуудай инаг дуран ямар сэбэр, ямар сэлмэг үзэгдэл бэ! Тээд хүн бэе бэеэ хюдалсаха гээшэнь ямар муухай хэрэг бэ! Хара һанаатай хүнүүд тэрэ сагаан зүүдэн шэнги шубуудые алажархина. Энэ үйлэ хадаа хара сагаан хоёрой тэмсэлые, һайн муу хоёрой зүрилдөөе, үнэн худал хоёрой урилдаае харуулха гэһэн удхатай бшуу. Романай түгэсхэл мүн баһа хун шубуудай дүрсэ зураглалаар дүүрэнэ. Энэ образ гүнзэгы удхатай. Хун шубууд юундэ бусажа ерээб гэхэдэ, дайсадай хара хирээнүүд усадхагдажа, арад зон далияа дэбижэ, сагаан һанаа һаналжа шэнэ байдалай харгыда ороно ха юм.

Аман зохёолдо дүтэлһэн хуудаһанууд роман соо эгээн уран һанханаар бэшүүлэгдэнхэй. «Хун шубуун» Цэрэн Галановай зохёохы ажалда ехэхэн туйлалта болобошье, зарим дутагдалнуудтай. Тобшолон хэлэхэдэ, романай гол герой Галдан Арсалановай образой хүгжэлтэ хатуу туршалгануудһаа зайлуулагдаһан, һанаһанда хүрэмөөр дэлгэрээгүй. Юундэшьеб даа, тэрэнэй үзэл бодолой ургалта удааршанхай. Һүүлэй һүүлдэ нүхэрөө алуулаад лэ байхадаа, тэрэнэй нюдэн нээгдэнэ. Энэ гэнтын хүгжэлтэдэ үнэншэнэгүйбди. юундэб гэхэдэ, үшөө түрүүн, Владивостогто студент байхадаа, Галдан Ленинэй зохёолнуудтай танилсаһан байгаа, партиин гэшүүн Надя басагантай ханилһан, тэрээнтэй хуби заяагаа нэгэдүүлһэн бэлэй. Тингээд юундэ тиимэ оройболотор һохор ябаа юм? Вандан Тумуров ба бусадай образууд һониноор түсэблэгдэһэн байбашье, хүсэд бэелүүлэгдэжэ бирагдаагүй янзатай. Ангиин тэмсэлые харуулхадаа, автор граждан дайе дэлгэрэнгыгээр зураглаагүй, харин Жамбал бандидай бүлэгые усадхаха тэмсэлдэ олон хуудаһа зорюулаа.

Гэбэшье «Хун шубуун» ганса Галановай зохёохы ажалда бэшэ, бүхы буряад зохёолдо шэнэ шэнжын талаар һонирхолтой туйлалта болоо гэхэдэ, үлүү сэгнэлтэ бэшэ.

С. БАЛДАНОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ШУХАЛА БАРИЛГА

СОФИ. Ниислэл хотын ойро оршондохи Мирково тосхон шадар оройдоо жэлэй саана хооһон тала байһан юм. Нёдондо зун эндэ түрүүшын барилгашад ерээ һэн. Тэдэ түүдай олоһон зэдэй хүрхэйн бааза дээрэ ашагта малтамалнуудые шанаржуулха «Элатице» комбинат барихаар шиидхэгдээ.

Энэ табан жэлэй шухала томо барилгануудай нэгэн болохо. «Элатице» НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр национальна удха шанартай барилга гэжэ соносхогдонхой. Хэдэн рудник, ашагта малтамалнуудые шанаржуулха комбинат, хэмэл сөөрэм болон транспортна узел комбинадай бүридэлдэ орохо. «Элатице» 1979 ондо түрүүшынгээ продукци үгэхэ.

БРАШОВОЙ ТАБАН ЗУУ МЯНГАДАХИ

БУХАРЕСТ. Брашовой «Тракторул» заводто баяр ёһолол болобо. Предприятиһаа табан зуу мянгадахи трактор бүтээгдэн гараа. Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 1 100 машина эндэһээ гараһан байна. Заводой коллектив ажалайнгаа амжалтые фашис дарлалтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 32 жэлэй ойдо зорюулна.

Гушан жэлэй саана. 1946 оной декабрьда. Румыниин «ИАР-22» түхэлэй түрүүшын трактор совет лицензээр бүтээгдэһэн юм. Советскэ Союз тус предприятида хэрэглэгдэхэ бүлэг түхеэрэлгэ Румынида эльгээгээ, мэргэжэлтэдые һургахадань туһалаа. трактор бүтээлгын талаар һүүлэй үеын туйлалтануудтай румын мэргэжэлтэдые танилсуулаа.

ШАХТЕРНУУДАЙ АЖАЛАЙ ИЛАЛТА

ПРАГА. Чехословакиин шахтёрнууд хараалһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Мүнөө жэлэй түрүүшын зургаан һарын дүнгүүд энээниие гэршэлнэ. 59,5 миллион тонно шулуу нүүрһэн малтагдан абтаа. Шахтёрнууд нёдондоной энэ үеынхиһөө 2,4 миллион тонноор ехэ түлишэ Эхэ орондоо үгөө.

КПЧ-гэй XV съездын хараалһан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөе түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ шахтёрнууд толгойлжо ябана.

(ТАСС).

НОВОСИБИРСК. Бага температуратай плазма промышленностьда улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Ашаг үрэ ехэтэй байлга, таһалгарялагүй удаан саг соо хүдэлэлгэ, ехэ хүсэн (100-һаа эхилээд, олон мянгаад киловатт хүрэтэр) автомат түхеэрэлгэнүүдэй юрын хүдэлмэри, ажалай ехэ бүтээсэ — эдэ бүгэдэ бага температуратай плазмын электродуговой плазмотрон-генераторнуудые металлургида, химическэ промышленностьда материалнуудые болбосоруулгада, научна шэнжэлэлгэнүүдтэ үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгоно.

СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин теплофизикын институдта газай урасхал соо электрическэ сахаригай гарадаг байлгые туршан шэнжэлнэ. Эдэ шэнжэлгэнүүдэй ашаар хүсэтэ плазмотронууд зохёогдоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: плазмые шэнжэлдэг түхеэрэлгэнүүдые хүтэлбэрилэн жолоодолгын пульт.

ТАСС-ай фотохронико.

АТОМ ХҮДӨӨ АЖАХЫДА ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

— Атомна техникэ манай хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ горитой арга нүхэсэл болонхой, — гээд Москвагай хүдөө ажахын Тимирязевай нэрэмжэтэ академиин атомна физикын кафедрые даагша, профессор Владимир Рачинский хөөрэжэ эхилбэ. — Манай ороной хүдөө ажахыда атомна техникэ хэрэглэхэ талаар хүдэлмэри үшөө 1945 оной һүүлээр эхилһэн юм. Ябан ошон энэ хүдэлмэри арадай ажахын ехэ удха шанартай һалбари болонхой. Тус хүдэлмэриин гол хараа шэглэлнүүдынь тодорхойлогдоо. Тэдэнэйнь нэгэн радиобиологи болоно.

Совет мэргэжэлтэд дэлхэй дээрэ анха түрүүшын нүүдэл «Колос» гэжэ түхеэрэлгэ зохёон бүтээһэн гээшэ. Энэ түхеэрэлгын ашаар атомай элшэдэ шарагдаһан үрэһөөр хэдэн зуу мянган гектар тарялаҥда тарилга хэгдэнхэй. Атомай тон багахан хэмжээнэй элшээр (100—1000 рад) шаралга хэхэдэ ургамалай ургаха арга боломжодо ехээр нүлөөлдэг байһаниинь тодорхойлогдоһон байна. Жэшээлэн хэлэбэл, хүдөө ажахын олохон ургамалаи ургасань 15 процент хүрэтэр дээшэлдэг байба. Радиостимуляци гэжэ нэрлэгдэһэн энэ онол арга таряанай ороо-һоной белогые, жэмэс болон овощой витаминиие, хүшалта доро таригдаһан ургамалай ургаса ехэ болгоно. Энэ ушар хадаа холын хойто зүгэй хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ хэды ехэ аша туһатай байхань ойлгосотой.

Радиостимуляци — бүри ехээр үгэхэдэ ургамалай ургаха физиологическа арга боломжо эрид доошолдог байна. Жэшээнь. 1000—10.000 рад хэмжээтэй радиостимуляци үгэхэдэ хадагалаанда байһан хартаабха, ямаршье корнеплодууд, һонгино гэхэ мэтэ ургахаяа болино. Атомай элшэдэ шаруулһан хартаабха шанараа огто гээнгүй, жэл хахад саг соо ургангүй хадагалаанда байха аргатай юм

Хүдөө ажахын хадагаламжада орохо продуктнуудые атомаи элшэдэ оруулхадаа, шанарыень муудхаахагүйн тула хэрэгтэй нормыень зэргэ соонь тогтоодог байна. Тусхай шалгалтын хэгдэһэнэй һүүлээр СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын органуудай зүбшөөлөөр эдэ продуктнууд эдеэ хоолдо хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Атомай радиостимуляци бүри ехэ нормоор үгэбэл, хорото микроорганизмууд, ургамалда хоро хүргэдэг хорхой шумуулнуудай үтэ хюурһан үхэдэг байна. Хорхой шумуулнуудые атомай элшээр усадхаха талаар манай эрдэмтэд аша үрэ ехэтэй онол арга зохёогоо.

Атомай радиаци хадаа ургамалда гансахан физиологиин талаар бэшэ. харин генетикын талаар нүлөөлдэг байха юм. Амиды организмай клеткэнүүдые атомай радиацида оруулбал, уг залгамжалдаг шанарай молекулнуудтэнь химическэ хубилалта хэгдэжэ болохо. Хэрбээ энэ аргаар ургамалай клеткэнүүдые олошоруулдаг байбал, анханайнь угай шанарһаа ондоо үндэһэ һууритай шэнэ клеткэнүүд бии болножо магад. Энээниие эрдэмтэд «мутанты» гэжэ нэрлэнхэй. Мүнөө шэнэ, ондоо түрэлэй ургамал түргөөр бии болгохо зорилгоор радиомутаци хэрэглэгдэнэ Тиигэжэ ажахыда ашатай туһатай ургамалнуудай эгээл һайниинь шэлэгдэнэ гээшэ. Һүүлээрнь шэлэгдэһэн тэдэ ургамалнууд генетикын ба селекциин онол аргануудаар ажахын хэрэглэмжэдэ ашаглагдана. Иигэжэ манай орондо үндэр баян ургаса үгэдэг хэдэн шэнэ сортын ургамалнууд бии болгогдоо. Жэшээлбэл. хабар таригдадаг «Новосибирская-67» гэжэ шэниисэ, «Мутант-5» гэжэ хлопчатник, «Урожайная-8» гэжэ фасоль, «Универсал-1» гэжэ соя тэдэ шэнэ сортнуудай тоодо оролсоно.

Радиомутациин үшөө нэгэ, ондоо хараа шэглэл юуб гэхэдэ, радиоактивна ба тогтонижоһон изотопуудай туһаламжаар «тэмдэглэгдэһэн» элементнүүдые элирхэйлгэ болоно. Химическэ зарим элементнүүд, тэдэнэй бүридэлэй холбоон радиоактивна изотопоор тэмдэглэгдэдэг байха юм. Тиигэжэ химическэ хоёр ондоо «тэмдэглэгдэһэн» ба «тэмдэглэгдээгүй» элементнүүд элирүүлэгдэнэ. Энээнэй аша туһаар ургамалай тэжээл боложо үгэхэ бодосуудые ямар юумэнһээ абажа болохо байһые тодорхойлно. Агротехник-мэргэжэлтэ фосфорно, калийна, азотно ба бусад үтэгжүүлгэнүүдые ургамалай хайшаагаар бэедээ шэнгээдэг тухай тон зүб мэдээ абана. Ургамалай амидарал тушаа иимэ үрэ дүн ондоо ямаршье аргаар тодорхойлогдохогүй юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ «тэмдэглэгдэһэн» атомуудай аргаар хүдөө ажахын ургамалнуудай тэжээлэй шэмэдэ ехэхэн хубилалта оруулһан байна.

«Тэмдэглэгдэһэн» атомууд ямаршье химикадай ургамалда хайшаагаар нүлөөлдэг байһые хараха, хэм хэмжүүрыень зүбөөр тогтоохо арга олгоно. Химизациин үшөө һайн талань — оршон тойронхи байгаали хамгаалдагынь мэдээжэ ааб даа. Энэ ушарта тэмдэгтэй химикат хэрэглэн, байгаали хамгаалха хэрэгтэ үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абажа болоно.

Манай ороной агрохимическэ албан газарай хүрьһэ, ургамалнуудые, үтэгжүүлгэ, хүдөө ажахын продукцинуудые эрдэм ухаанай ёһоор шэнжэлгэдэ туйлай ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Зүгөөр эдэ шэнжэлгэнүүд юрын онол аргаар хэгдэдэг хүдэлмэриие оньһожоруулха аргагүй байгаа. Ушар иимэһээ үтэгжүүлгэ ба агрохимиин асуудал шэнжэлдэг академик Прянишниковай нэрэмжэтэ институдта нейтронно шэнжэлгэ хэдэг автомат лини анха түрүүшынхеэ тодхогдонхой. Энэ түхеэрэлгын ашаар сүүдхэ соо хэдэн мянган шэнжэлгэ хэхэ юм. Тиигэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ ажалай бүтээсые туйлай ехээр дээшэлүүлхэ арга олдоо бшуу. Тус линиин хүдэлмэри тухай тобшоор хэлэбэл, шэнжэлгэдэ абтаһан ямар нэгэ хүрьһэн гэхэ гү, али ургамалай шанар ядерна радиоизотопуудай хүсөөр тон түргөөр тодорхойлогдоно.

Атомна техникэ хүдөө ажахын гансахан шэнжэлгын албанда бэшэ, мүн агротехникын бусад тодорхойлолтонуудта үндэһэн хубилалта хэхэ аргатай. Жэшээнь, али нэгэ хүрьһэнэй хэды шэнээн шиигтэйе юрын аргаар элирүүлхэдэ бүхэли недели саг ошодог һэн. Мүнөө нейтронно ба гаммарадиоционно аргаар, оройдоо хэдэхэн минутын туршада тодорхойлогдоно.

Эрдэмтэдэй зохёогоод байһан «радиационно реле» гэдэг газар тарялан ба мал ажалай хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэхэ тон шухала оньһон болонхой. Радиационно реле хартаабха сортолон илгаха, малай тэжээл бүйлүүлхэ ба тэрэниие кухниһаа зөөхэ, үнеэдтэ хубааха гэхэ мэтэ хүдэлмэри бүрин сум оньһожоруулха арга олгоно. Далай шадарай районуудта атомай элшэ хүсөөр далайн уһанай дабһа илгаад, уһыень тарялан болон овощто, мал ажалда. дабһанайнь үлэгдэлые химическэ промышленностьда хэрэглэдэг болохоор хараалагдана.

Э. ВЕРШИНИНА.
(АПН).

Соёл культурын һонин

МАНАЙ АЙЛШАН

НАНАЙН УРАН ЗОХЁОЛШО — БУРЯАДТА

РСФСР-эй Гүрэнэй шангай, СССР-эй залуу уран зохёолшодой 1957 оной бүхэсоюзна нэгэдэхи конкурсын лауреат Нанайн уран зохёолшо Григорий Ходжер манай Буряад орондо айлшалжа ерээд байна.

Энэ уран зохёолшын номуудые Эхэ ороноймнай уншагшад һайнаар мэдэхэ. Григорий Ходжер хадаа «Үргэн уужам Амар мүрэн» гэһэн трилоги, олон тоото повестьнуудые бэшэһэн юм. Мүнөө уран зохёолшо республикымнай Түнхэнэй, Баргажанай аймагуудаар ябажа, хүдөө нютагай ажалшадай хэрэгүүдтэй танилсаа. Мүн Байгал далайн эрьедэ ошожо амараа. Һүүлээрнь нүхэр Ходжер Улаан-Үдэ хотодо ерэжэ, республикын уран зохёолшодтой, олониитын түлөөлэгшэдтэй уулзаһан, хөөрэлдэһэн байна.

Г. ТОГОЛОЕВ.

УУЛЗАЛГАНУУД

МОСКВА-ГАЙХИД ЕРЭЭ

Манай республикын Баргажанай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай аймагуудаар Москва хотын залуу бүлэг артистнар айлшалба. Тэдэнэр дурсагдаһан аймагуудай ажалшадта Василий Шукшинай «Энергичные люди», Александр Вампиловай «Провинциальные анекдоты» гэһэн зүжэгүүдые харуулһан байна.

Оронойманай ниислэл хотын залуу артистнар дээрэ хэлэгдэһэн аймагуудта 20 гаран концерт харуулаа, тэдэниинь ажалшад хани халуунаар хүлеэн абажа, удаан альга ташалгаар үдэшөө. Тэдэнэй үетэн нүхэд — Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин залуу барилгашад зүжэгүүдые һонирхон хаража, артистнарта баяр баясхалан хүргэһэн байха юм.

Манай корр.

ДУУНАЙ БАГША

БЭЛИГТЭНЭЙ НЭГЭН

Улаан-Үдын 42-дохи һургуулиин хүгжэмэй багшаар В. И. Хижняков хэдэн жэлэй туршада хүдэлжэ байхадаа, залуу үетэниие дуу, хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлжэ байнхай. Мүнөө тус һургуулиин хүгжэмэй кабинет соо ороо һаатнай, тэндэ хүгжэмдэ дуратайшуулай бүхы инструмент, гоё һайнаар түхеэрэгдэһэн кабинет абаһаар лэ обёорогдохо. Тус кабинет республикын һургуулинуудай дунда эгээл эрхим һайнаар түхеэрэгдэһэн гэжэ тоологдоно.

Василий Иванович мүнөө һургуулидаа үхибүүдэй хоорой дүрбэн кружок эмхидхэнхэй, эдир хүбүүд, басагадые хүгжэмэй орёо нугалбаритай үсэд нэтэрүүгээр танилсуулна, һургана гээшэ. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу жэлнүүдтэ фронт дээрэ дайлалдаһан байна. Мүнөө Василий Ивановичай энгэртэ орден, медальнуудһаа гадна, «СССР-эй профсоюзуудай соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй отличник» гэһэн тэмдэг нэмэнхэй. Энээнһээ гадна, Буряадай АССР-эй габьяата артист гэһэн нэрэ зэргэдэ, Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэнхэй.

Дуу, хүгжэмдэ дуратай В. И. Хижняков ажалайнгаа һүүлээр ЛВРЗ-гэй соёлой ордоной дэргэдэ эмхидхэгдэһэн арадай хоорые хүтэлбэрилнэ. Энэ хоортонь заводой хүдэлмэришэд хүгшэн, залуугүй ябажа, бэлиг шадабаряа харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Хижняков шэнэ дуу туршажа байна.

Ч. БУДАЕВАЙ фототекст.

ТЕАТР

АЛЬГА ТАШАЛГАН НАЯРАА

Һаяхан Цахир тосхоной соёлой байшанда хүн зон олооро суглараһан байба. Тэдэнэй дунда хүгшэдшье, залуушуулшье бии. Ушарынь хадаа энэ үдэшэ Буряад драмын театрай бүлэг артистнар Ц-Д. Дондокова Ф. Сахировай хоёрой бэшэһэн «Дабһанай амтан» гэжэ зүжэг харуулһан байгаа. Суглараашад нэрэмжэ альга ташалгаар угтажа, ехэтэ һонирхон харабад.

Театрай артистнар гансашье цахирайхидые һонирхуулаа бэшэ, мүн аймагай бүхы ажахынуудай механизатор, таряашад, малшадые ехэтэ һонирхуулжа бусаба. Цахир тосхоной ажалшад хойшодоо тоо ерэжэ байхыень хүндэтэ айлшадта хүсэбэ.

Б. ШОЕНОВ.

УРАН ҺАЙХАНАЙ БҮЛГЭМ

Улаан-Үдын авиазаводой соёлой ордоной концертнэ бригада һаяхан Хурамхаанай аймагаар ябажа ерээ. Эдэнэр Байгал-Амарай түмэр зам барилгада урда хэдэн концертнүүдые харуулһан байна. Мүн тэдэнэй уран бэлигые ажагыень хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, малшад, модошод хараа.

Энэ бригадые Буряадай АССР-эй соёл хүмүүжэлэй габьяата ажал ябуулагша Ю. Кротов хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын авиазаводой соёлой ордоной артистнар дуулана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

УРАН ЗУРАГ

ЗУРААШАДТАЙ УУЛЗАЛГА

Москвагай уран зураашад манай республикада, ажалай түрүүшүүлтэй танилсажа, материал суглуулха зорилготойгоор ерэһэн байгаа. Тэрэ бүлэгтэ юнэн үгэ ороно. Уран зураашадай бүлэгтэ Хойто-Осетиин АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, СССР-эй Журналистнуудай холбооной Московско организациин правлениин гэшүүн Заур-Бек Петрович Абоев гэгшэ толгойлно. Мос ввагай залуу уран зураашад Ю. И. Степанов (хүтэлбэрилэгшын орлогшо), Л. И. Стукалина, Н. Н. Ивлева, А. С. Абрамов, С. Н. Воробьев, аха дүүнэр В. Н. болон В. Н. Петровтон нэгэ һарын туршада республика соогуур айншалжа, ерээдүйн республикын һүрөөдэг түрүүшүүдые зуража хөөрэлдэжэ эхилбэ. Тиихэдэ Л. И. Стукалина БАМ-ай барилгашадта айлшалжа урдээ.

Уржадэр Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо Москвагай уран зураашадтай уулзалга болоо. Тэдэнэр зурагуудайнгаа түрүүшын эскизүүдые харуулба. Суглараашад тэдэниие хаража, яһала үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

— Манай бүлэг ганса бэшэ. Мүн ниимэ бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, Яхадай АССР-тэ, Тюменинн областьдо болон арбадахи табан жэлэй томо барилгануудай боложо байһан бусад нютагуудта ошоо гэжэ. Сентябриин 15-да тоосоото түрүүшүүлэй выставкэ Москвада хэгдэхэ. Тэндэ тусхай комисси хүдэлмэринүүдые сэгнэхэ ёһотой. Тиингээд 1977 оной февраль сарада тоосоото түгэсхэлэй выставкэ харуулха зомди. Тэрэ выставкэдэ хүсэд бүтэһэн зурагуудай табигдаха, — гэжэ З. П. Абоев хөөрэбэ.

— Тэрэ выставкын һүүлээр манай республикын Соёлой министерстводо Уран зураашадай холбоон тэрэ зурагуудые худалдажа абаха гэжэ найдаад, эндэз харуулха зорилготой, — гэжэ Буряадай Уран зураашадай холбооной правлениин гэшүүн Хомяков нэмэжэ хэлэбэ.

— Республика соогуурай аяншалгадаа, ямар бодол түрөө гэшээб? — гэжэ асуудал табигдаба.

— Байһан лэ нютаг байна. Байгаали гэшээнь һүрөөтэй гоё. Хэдэн олон хүнтэй, ажалай түрүүшүүлтэй уулзажа танилсаһам эдэбди. Бүхы һайхан мэдээлжэ зурагуудые соогоо хүрүүлхые бүдоодохобди, — гэжэ нүхэр Абоев хэлээ.

Буряад оронойх уран зураашадта бүтээгдэһэн зүйл тэрэ гоё байгаалиин, ажалай баатарнуудай зорюулагдаһан Москвагай уран зураашадай харагдадаха гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тэдэ зурагуудай бүтээгдэхэ байдаха. Улаан-Үдын выставкын залдаа тэдэнэй тэдэнэй ушархада, ямар зурагуудай бүтээгдэһэн дэлгэрэнгы сэнтэй үгэһэн.

Ц. ДОНДОГОН.

Футбол

ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАҺААР

Уулзалга бүхэнэй үнгэрхэ тума наадана эршэ улам шангадана. Тиин августын 9-дэ үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ наадаһаа дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ерэһэн дүрбэн командын футболистнууд гараба гэхэ гү, али талмайн эзэдэй шухала очконуудыень абажа ошобо. Жэшээнь, мурысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Свердловскын «Уралмаш» командын футболистнууд Ангарскын «Ангарагай» футболистнуудта айлшалан байгаа. Тиигэжэ эдэнэр талмайн эзэдые 0:2 тоотойгоор шүүжэ гараваа, мурысөөнэй таблицада байдалаа улам һайжаруулба. Тиихэдэ эдэнэр гурбан наада бусад городуудай стадионууд дээрэ үнгэргэхэдөө абажа болохо 6-һаа дүрбэн очко нэмээд гэр тээшээ тэгүүлбэ.

Мүнөөдэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Хабаровскын СКА командын футболистнууд эрхимлэгшэ командаһаа нэгэл очкогоор хоцороод байна. Тиихэдэ эдэнэр наадагдаагүй үшөө нэгэ уулзалгатай. Августын 9-эй үдэр Хабаровскын футболистнууд ээлжээтэ уулзалгадаа эдэнэртэ айлшаар ерэһэн Нижний-Тагилай «Уралец» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээд табиһан байна.

Энэ наадаһаа урда тэд мурысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлһэн Барнаулай «Динамо» командын футболистнууд эзэлжэ ябаа. Харин Эрхүү хотын командатай үнгэргэһэн наадан, нэгэ очко нэмэжэ абаашье һаа, гурбадахи һуурида сухариха баатай болоо.

Һүүлэй үедэ эрхимлэгшэдэй хойно ороһон Благовещенскын «Амурай» футболистнууд бага зэргэ байдалаа һайжаруулжа захалба. Эдэнэр хэдэн уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэжэ эхилхэдэ, эрхимлэгшэдһээ 2—3 очкогоор хоцорһон гэжэ ябана. Энэ удаа «Амурай» футболистнууд Омскын «Иртыш» командые 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Наадаһаа таблицада табадахи һуурида гараһан Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнууд ондоошье городуудай стадионууд дээрэ наадахадаа түйлаһан. Тиин эдэнэр урда уулзалгаа Алас-Дурна зүгэй стадионууд дээрэ үнгэргэхэдөө, абажа болохо зургааһаа табан очкотой гэртээ бусаба. Энэнь манай зоны футболистнуудай дунда, шүүгдэ мүртөө, айлшалжа ябаад түйлаһан эрхим амжалтануудай нэгэн болоно. Эдэнэр манай «Сэлэнгэ» командатай наадахадаа, 0:0 тоотойгоор тэнсээ һааб даа.

Зургаадахи һуури эзэлһэн Братскын «Энергия» командын футболистнууд Уфагай «Строитель» футболистнуудтай айлшалхадаа, талмайн эзэдтэ 2:0 тоотойгоор шүүгдэбэ. Эдэ уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэжэ эхилһэн Владивостогой «Луч» айлшаар ерэгшэдээ шүүгээд лэ табинхадаа, мурысөөнэй таблицада байдалаа бага һаа һайжаруулба ха. Эдэнэр Тюмениин «Нефтяник» командые 5:2 тоотойгоор шүүһэн байна.

Бусад командануудай — Шэтын «Локомотив» — Томскын «Торпедо»—0:0, Красноярскын «Автомобилист»— Ижевскын «Зенит» — 1:0 тоотойгоор наадаһан байна.

Мурысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлжэ ябаһан Шэтын «Локомотив» тухай хэдэн үгэ хэлэхэ. Юуб гэхэдэ, эдэнэр хабарһаа хойшо үнгэргэһэн наадануудһаа оройдоол хоёрхон командые шүүһэн, долоонтоинь тэнсэһэн байна. Ингээд эрхэлээрээ, өөрынгөө стадион дээрэ хэды олон наадаанда шүүгдэ шүүгдэнээр һүүлшын һуурида түргэдөө гэшээ. Саашадаа наадаа гуримшуулжа, уулзалга бүхэнөө һайнаар үнгэргэдэг болоогүй һаа, ерэхэ жэлдэ зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилхэ наадаанда оруулагдаагүй байжа магад шуу.

«Локомотив» 0:9 тоотойгоор шүүгдэхэдээ, гэмтэй гү?» гэһэн статья «Советский спорт» газетэдэ ... Тэд дурсагдаһан ... мандын ... энээндэ тобшо ... оложо, командаа ... рулуха тэхэ ... ха гү, али үгы ...

«Сэлэнгэ» командын ... листнууд ээлжээтэ ... гаха августын 19-... гэхэ юм. Наадан ... тын стадион дээрэ ...

Уншагшадай ... мүнөөдэрэй байдала... сөөнэй таблица то...

Командануул	Наада	Шүүгэ	Тэнсэ	Шүүгдэ	Бомбо
«Уралмаш» Свердл.	20	13	2	5	39—
СКА Хабаровск	19	11	5	3	34—
«Динамо» Барнаул	20	10	7	3	34—
«Амур» Благовещенск	20	8	9	3	23—
«Чкаловец» Новосибирск	20	8	7	5	23—
«Энергия» Братск	20	10	3	7	21—
«Луч» Владивосток	19	8	6	5	28—
«Уралец» Нижний-Тагил	18	7	7	4	15—
«Сэлэнгэ» Улан-Удэ	20	7	5	8	25—
«Ангара» Ангарск	20	7	4	9	19—
«Торпедо» Томск	20	6	6	8	15—
«Звезда» Эрхүү	20	5	7	8	23—
«Автомобилист» Крас.	20	5	9	6	21—
«Зенит» Ижевск	20	6	4	10	16—
«Нефтяник» Тюмень	20	7	2	11	28—
«Строитель» Уфа	20	6	2	12	22—
«Иртыш» Омск	20	5	4	11	22—
«Локомотив» Шэтэ	20	2	7	11	10—

Хилын саанаһаа

телефон телеграф радио

ПРАГА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АРАДУУДАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

«Стокгольмын шэнэ уряалые бидэ бүри мүнөөн дэмжэнэбди. Эхэ оронойнгоо аша туһада хэһэн зохёон байгуулхы ажал хэрэгнай бүхы дэлхэйдэ дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ бидэнэй шухала хубита болоно байна», — гэжэ «ЧКД-Прага» гэдэг суута заводой хүдэлмэришэд «Руде право» газетэдэ бэшэбэ. Эсэгэ оронойнгоо олон зуун мянган хүнүүдтэй хамта эдэнэр энэ документэдэ гараа табиһан байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй уряада харюусажа, гар табилгые суглуулха бүгэдэ арадай кампани Чехословакида үргэнөөр дэлгэрэжэ байна. Хүдэлмэришэд, таряашад-кооператорнууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө сэнүүдэй тэмсэлые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференци дары зарлаха эрилтэ табина. Чехословакиин 3 миллионһоо үлүү ажалшад Стокгольмын шэнэ уряада гараа табиһан байна. Шахарһан харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ аргатай байдалай энэ ябуулга элирхэйлэн харуулна гэжэ эдэнэр сэгнэнэ.

Хүдэлмэришэдэй коллективүүдэй суглаануудай, митингүүдэй болон тоолинуудай ажалшадай бэшэгүүд эдэ үдэрнүүдтэ оронойнгоо бүхы булан хэсэгүүдһээ орожо үргэлжэлнэ. Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай эб найрамдалта хүсэлэнгүүд манай түби дэлхэйн бүхы хүн зоной хүсэл эрмэлзэлдэ харюусажа байна гэжэ эдэнэй соо тэмдэглэгдэнэ.

ДЖОРДЖТАУН

ШУХАЛА ШАТА

ТАСС

Кингстонһоо абаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Ямайкын премьер-министр М. Мэнли мэдүүлгэ хэхэдээ, орон доторхи политическэ байдалые шэнжэлээ. Ямайка түхэмжэ шухала шатада ороод байна гэжэ тэрэ хэлээ. Һүүлэй дүрбэн жэл соо оронуудай таарамжатай һайн аграрна реформо бэелүүлжэ, промышленностиин гүрэнэй секторые бэхижүүлжэ, хүдэлмэригүйдэлгые усадхан зайсуулжа захалһан байна. Ямайка уласхоорондын эб найрамдал хангаха бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Социалис Кубатай нягта, али бүхы талаар харилсаа холбоогоо хүгжөөлгэ, дипломатическа харилсаа тогтоолго оронойнгоо хэрэг болоно гэжэ премьер-министр тэмдэглээ.

Правительствын нимэ хараа бодолые нютагай байшуул, харшаа хүсэнүүд дуран гутан буруушааха, хорото ябуулга үүдхэнэ гээд М. Мэнли мэдүүлбэ.

ЛУАНДА

ГЭРЭЛТЭ ҺАЙХАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

МПЛА-гай Политбюрогой секретарь Лусиу Лара үгэ хэлэхэдээ, шэнэ Анголын бэеэ дааһан байдал бэхижүүлхын, социалис общество байгуулхын аша туһада эршэтэйгээр, шэн габьяатайгаар ажалааха шухала гэжэ уряалаа. Энэ үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, национальна хүгжэлтын зорилгонуудай шухала удха шанартай байһые Анголын хүн бүхэн ойлгохо ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Анголын арадай ажалай амжалтанууд манай революциин дайсадай дурэһэнь гутаана, хорон шарнань бусалжа байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Империалис хүсэнүүдэй түрэмгэй ябуулга дэмжэлгээр нютагай харшаа хүсэнүүд харата ябуулгануудые хэжэ, предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрие һаатуулха оролдоно. Хитадай зүгһөө үйлэдэгдэһэн һэйдхэлтэ ябуулгануудай ушарһан гэжэ Л. Лара тэмдэглэбэ.

НИКОЗИ

КИПР ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

ТАСС

Байгша оной сентябриин 5-да Киприн болохо парламентын һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри орёо бэрхэшээлтэй байдалда үнгэржэ байна. Правительствада эсэргүү харша үймөөнэй хэгдэжэ, һунгалтада гүрэнэй ажалай тогтоолго, тэдэнэй хэрэг хэжэ байха юм. 1974 оной зун болоһон урьшата үйлэ хэрэгүүдэй хойшолонгууд оронойнгоо байдалда, нэн түрүүн политическа байдалда эхээр нүлөөлһэн байна юм.

Эхэ оронойнгоо бэеэ даалгын, дулдыдангы бэшэ байдалые, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байдалые сахин хамгаалха хэрэгтэ аралай үргэн ниитэ арад зоноие элсүүлэн хабаадуулхын түлөө үзэлтэ бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ Киприн Ажалша арадай түрүү үзэлтэ партин (АКЭЛ) тоолоно.

Президент Макариос түрүүтэй правительствада тойрон жагсаһан арад зоной нэгэдэлые бэхижүүлхэ уряалтайгаар парти хандана.

ВАШИНГТОН

Пентагоной эрилтэнүүдые хангаа

ТАСС

1977 оной финансын жэлдэ 104 миллиард доллар гэхэ гү, али урдань үзэгдөө дүүдаагүй эхэ мүнгэ пентагондо һомолхо тухай хуулиин проектые США-гай конгрессэй сенат һайшааба. Энэ финансын жэлдэ дамжан оронһомолгонуудые харааг абахада, 113 миллиард тухай доллар сэрэгэй гаргашануудта таһалагдан үгтэхэ байна.

Хүсэ ехэтэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо үһан доогуур ябадаг «Трайдент» гэжэ ядерна онгосонуудые бүтээхэ гэһэн Оборонын министерствын олонхи эрилтэнүүдые сенаторнууд хангаба. «Ниндзэр ракетэнүүд» гэжэ үһан доогуур ябадаг ядерна онгосонуд, түби хоорондуур ниидэдэг «Минитмен» гэжэ ракетэнүүд бүтээгдэхэ байна. Сэрэгэй бюджедые зарим тэды хаһаха тухай зарим сенаторнуудай тараһан оролдого хүсэлэнгүүд бүрүү һүрбэ.

Дүн хамта 22 миллиард долларой сэнтэй «B-1» түрэлэй бомбардировщигуудые бүтээхэ тухай асуудалые сенат шиидхэнхэй орхиһон байна.

ЛИССАБОН

ТҮРҮҮ ҮЗЭЛТЭЙ ОЛОНИИТЫН БУРУУШААЛГА

ТАСС

Урдын генерал А. ди Спинолын Португалида бусажа ерэлгэ оронойн түрүү үзэлтэй политическэ ба олониитын хүсэнүүдэй дуурые гутааба.

Конституцияр соносхогдоһон демократическа шэнэ гуримай түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байна уедэ Спинолын орондо бусажа ерэлгэ хүн зоной дурэһэнь гутааха гэжэ Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай Политкомиссиин эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэнь Португалиин революционно түйлалтануудые буруу һүрэхээр һэдэжэ хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулгануудые улам һүжэрүүлхэ Португалиин демократическа хараа шугамые бэхижүүлгэдэ тойбо татахадаа болохо байна.

Демократическа гуримда эсэргүү урбалтануудые хэхэ, хэрэг ябуулгануудые буруушааха гануудта тэрэ сэхэ хабаатай юм. Тиимэһээ, урдын генерал Спинола хуулиин урда гэмээ амсаха зэргэтэй гээд ПКП-гэй ЦК-гай Политкомиссиин мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

БЕЙРУТ

Хархис этэгээдүүдэй харата ябуулганууд

ТАСС

Бүхы Ливан соогуур дайн байдалнуудай боложо үргэлжэлһөөр. 100-гаад танк ба бронемашинаар дэмжэгдэһэн хархис христиан хүсэнүүд Палестинэһэз зугадан тэрьедэгшэдэй Тель-Заатар гэдэг лагерьта 69-дэхи удаагаа довтолбо.

Ниислэл хото шадар, оронойн хадата районуудта шанга байлдаанууд болоно. Бейрудэй далайн портын ба худалдаа наймаанай түбэй оршондо буудалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Буудалдаанай боложо байһан дээрэһээ Бейрудэй электро-дамжуулгын лининүүдые, ондоо байһан харжаха хэрэгслнүүдые эбдэлһэн хүдэлмэри хойшо татагдана.

Булимтаран эзэмдэһэн Набаа гэдэг мусульман районой хархис христиан хүсэнүүд хүн зониие байһалан доромжолно, алана хюдана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мелиорациин зэрэдүйн үргэн арга боломжонуудые түрүүн бэшэгээ», «Бурядай, Яхадай АССР-нүүд, Шэтын областьдо мүрысөөн» — республикын статуправлениин мэдээсэл. Нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээһэн бэшэг ба тэрэнэй амаршалга.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Энергетикын нөөсэнүүдые табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ» — «Бурятэнерго» управлениин дарга нүхэр Мельниковэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Тайгын дундахи хото» — АПН-эй статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Зүнай амаралтын хаһа» — суглуулбари. Футбол шэнжэлэл. «Нютагаймнай түүхэ» — Совет Армиин сэрэгшэдэй бэшэгүүд дээрэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.10— «Джентельмены удачи» — уран һайханай фильм. 10.35 — Опереттын артистнуудай концерт. 11.40 — «Наследство волшебника Бахрома» — мультфильм. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Ухибүүдэй фильм. Богонин метражна телевизионно фильмүүдэй программа: «Валерка, Гэмка плюс...», «Деревенские каникулы». 13.05 — Классическа хүгжэмэй концерт. 13.40 — «Москва ба москвагайхид». 14.10 — Забайкальска Москва ба ЦСКА—СССР-эй суглуулагдамал команда (3-дахи үе), Свердловскдо дамжуулга. 14.55 — Баримтата фильм. 15.05 — Опереттын артистнуудай концерт. 16.05 — «БАМ-дахи ажалай эршэ», 2-дохи дамжуулга. 16.35 — «Джентельмены удачи» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Далхэйн арадуудай уран бэлиг». Инди. 19.00 — Бээс хүсэһэн хүнүүдтэ. «Дэлхэй шиллэе», «Сафари», «Юморески» — мультфильмүүд. 19.25 — Хоккейгээр ЦСКА — СССР-эй суглуулагдамал команда (3-дахи үе).

Улаан-Удэ. 20.00 — Совет России поэдүүд (буряадаар). 20.20 — Телевизионно һонин. 20.40 — «Дуулагты Улаан-Удэ» (буряадаар).

«Орбита». 21.25 — «Джентельмены удачи» — уран һайханай фильм. 22.50 — «БАМ-дахи ажалай эршэ», 2-дохи дамжуулга. 23.20 — Хүгжэмтэ абонемент. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 19.00 — «Лирическэ настроение», фильм-концерт.

«Орбита». 20.00 — Опереттын артистнуудай концерт. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Забпараллелэ.

Улаан-Удэ. 21.25 — «12 стульев» — уран һайханай фильм (2-дохи сери).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ОЙ» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 1-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн 32-дохи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 14 (волейбол), 19 (академическэ һэлүүрдэлгэ), 23 (хүнгэн атлетикэ), 37 (мэргэн буудалга), 40 (туризм), 49 (даам).

«Спортлото-2»: 10 (буер), 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 16 (гимнастика), 19 (академическэ һэлүүрдэлгэ), 35 (спидвей), 39 (самбо).

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Дж. ФОРДЫ МЭДҮҮЛГЭ

Президент Дж. Форд ... Стратегическэ ... толхы зэбсэг хэрэгсэл ... хязгаарлаха тухай совет ... рикан хэлсээе энэ жэлд... гэһэн асуудалда тэрэ ... харюусаба: «Ушар ... дүүлхэй хэдэн асууд... бэшэ энэ асуудалые ... дүтэ боложо байнабди ...»

МАПУТУ

„Харата мууxай холбоогоо бэхижүүлнэ“

Урда Африкын үндэһэ ... Израиль ба ... Бота Израилиин ... Барлев, финансын ... Рабинович ... Расис ба сионис хүсэлнүүд ...

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефо...
Индекс: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. ... фоны: секретариат—2-... общественная ... 2-56-82.